

БЪЛГАРСКИ КНИЖЕВИЦИ.

Часть I

1860 Февруаря

Книжка първа

ЦАРИЦА СЕМИРАМИДА.

— Отъ сички ми жени—думалъ царъ Нинъ на Семирамидѣ—
по милж, по прекрасна отъ тебѣ нѣма. Кой можн да ся сравни съ
твои прелести? За тебѣ азъ ся отрекъль быхъ отъ сичко . . .

— Помысли, Господарю, какво каза, отѣщала му Семирамида:
Ако ся въсползувамъ отъ тѣзи ти ласковы думы?

— Както щещъ! само мя люби. Азъ къмъ сички си други жени
сѣмъ равнодушенъ .

— Къто е тѣй, ако тя помолѣж да изгонишъ сички си други
жени и да любишъ само меня—ты ще испълнишъ ли моленіе ми?
Тогасъ азъ могъ ли да бѣдѣ твоя единствена жена, да раздѣлямъ
твоѣж власть и да сѣмъ царица на цѣлѣ Ассиріѣж?

— Царица! Нима ты не си царица; нима не царствуванъ и надъ
меня—самого Царя, по причинѣ на твоѣж неисказанѣж красотѣж?

— Не, не, не, казала Семирамида: Азъ съмъ само любима робиня; азъ не царствувамъ, но само ти ся правя. Къту повелѣнъщо, не мя слушжтъ безъ твое позволеніе.

— И ты мыслишъ, чи много е пріятно да властвува члѣкъ?

— Да, то е пріятно тому, кой никогѣ не властвувалъ.

— Не щешъ ли да испыташъ—да посѣдишъ на мое мѣсто нѣколко днѣя?

— Пази ся Господарю! не ми предлагай твърде много

— О . . . не! казалъ възхищенный монархъ: Азъ пакъ тя питамъ, искашъ ли да станишъ на единъ само днѣ владичица на Ассирій? Ако искашъ, азъ съмъ съгласенъ.

— Ами какво то азъ кажъ ще ся изпълня ли?

— Да. На единъ само днѣ азъ щж ти предамъ власть си и златый жезлъ.

— А кога това ще бѣди?

— Макаръ с'утрѣ.

— Добрѣ, казала Семирамида, и склонила хубавж си главж на Ниново рамо.

На другій днѣ Семирамида выкала свои слугины и имъ поручела да ѣхъ облекжтъ, колко е възможно, великолѣпно. На главж ѣ была злата корона украсена съ безцѣнни камъни. Съ таквози труфило тя ся явила предъ Нина. Замаянный отъ нейнж красотж, Нинъ повелѣлъ на сички свои чиновницы да ся събиржтъ въ царскѣ палатж и да донесжтъ отъ съкровищницж му златый жезлъ. Той влѣзълъ въ назначеннаѣ палатж и воделъ Семирамидж за ржкъ. Сички велможн паднали на очи си предъ Царя, а Той, къту ся приближилъ заедно съ Семирамидж до златый Царскій тронъ, предложилъ ѣ да сѣдни на него. Послѣ повелѣлъ на сички велможн да станжтъ и имъ объявилъ, чи тѣ сж длжнн цѣлый днѣ да ся покорявжтъ на Семирамидж тѣй сжщо, както ся покорявжтъ и на Него. Къту рекълъ това, той зель златый жезлъ, далъ го на своѣхъ воз-

любленнѣхъ и произнеслъ съ высокъ гласъ: „Царице! давамъ ти сички знацы на върховнѣхъ си власть; земѣ и повелявай. Тукъ сички сѣхъ твои робы, и азъ самъ сѣмъ твой слуга на цѣлый дѣнь. Който не испѣлни волѣхъ ти, наказвай го кѣту царски престѣпникъ.“

Слѣдъ тѣхъ думы Царь Нинъ сѣдналъ на колена предъ Семирамидѣхъ, а тя съ прѣятенъ смѣхъ подала му рѣкъ си. Подиръ Нина минували край Семирамидѣхъ сички велможи и сѣкой единъ ся клѣпалъ да испѣлнява повелѣнѣя ѣхъ. Кѣту ся свѣршилъ този обрядъ, Нинъ ся приближилъ до неѣхъ и ѣхъ попыталъ, какъ тя сѣумѣла да уварди въ това время такѣвзи величественъ видъ.

— Дору тѣхъ ми давахъ клѣтвѣхъ, чи ще мя слушѣхъ и ще ми ся покорявѣхъ— отвѣщала Семирамида—азъ мыслихъ какво да повелѣхъ на сяки единъ. Азъ имамъ власть само на единъ дѣнь и този дѣнь щѣхъ глѣдамъ да го употребѣхъ на ползѣхъ.

За тѣхъ рѣчи Царь Нинъ ся засмѣлъ. Семирамида му ся показала по мила и по привлѣкательна отъ други пѣхъ.

— Да видимъ, казалъ ѣхъ той, какъ ще ся приструваѣхъ еще. Отъ какво повелѣнѣе ще начнешъ?

— Нѣка царскѣй писаръ ся приближи до мой тронъ! казала Семирамидѣхъ грѣмко.

Писаръ ся приближилъ. Два роба поставили отпредъ му столъ.

— Писвай! казала Семирамида: „Подъ смѣртно наказанѣе ся повелѣва Началнику на Вавилонскѣхъхъ крѣпость да даде своѣхъ власть тому, кой му врѣчи това повелѣнѣе.“ Сгани тѣхъ запискѣхъ, удари на неѣхъ царскѣй печать и ми ѣхъ дай. Писвай еще: „Подъ смѣртно наказанѣе ся повелѣва Надзирателю на царскѣя неволницѣхъ да даде длѣжность си тому, кой му врѣчи това повелѣнѣе.“ Сгани п тѣхъ запискѣхъ, удари царскѣй печать и ми ѣхъ дай. Писвай сега: „Подъ смѣртно наказанѣе ся повелѣва Началнику на Царскѣхъ войскѣхъ, коя е сѣбрана подъ Вавилонскѣя стѣны, да даде длѣжность си тому, кой му врѣчи това повелѣнѣе.“ Сгани, запечатай и дай ѣхъ тукъ.

Тя зела тѣзи три записки и ги турела въ пазва си. Цѣль Царски дворъ былъ пораженъ отъ уничіе и даже самъ Нинъ изумилъ ся.

— Слушайте! казала Семирамида; Подиръ два часа да повелѣйте на сички царски чиновницы да ся явѣтъ предъ меня съ дарове, както обыкновенно правѣтъ, кога новъ Господаръ сѣда на прѣстолъ, а д'вечера да пригответе пиръ (дааветъ). Нѣка сега сички си идѣтъ. Съ меня ще остана само вѣрный ми слуга Нинъ. Азъ щѣ ся съвѣтувамъ съ него за нѣкои господарственины работы.

Къту сички излѣзли, Семирамида казала Нину: Виждашъ ли, чи и азъ умѣѣ да ся представлявамъ къту царица.

Нинъ ся засмѣлъ.

— О прекрасна царице! отвѣщаль ѣ той. Вый ся приструвате твърдъ добрѣ. Нѣ не ще ли ся разсърдите, ако Вашъ рабъ ся на-
сми да Вы попыта — какво ще правите съ приготовленныя три записки?

— Азъ не ся считахъ за царицѣ, ако бѣхъ длѣжна да давамъ отчетъ въ работы си. Нѣ безъ да глѣдамъ на това, азъ щѣ ти кажѣ зашто ми сѣ тѣ записки. Азъ искамъ да отмѣстѣ на тѣхъ чиновницы, до кои ся отнасятъ записки ми.

— Да отмѣстишъ? чи зашто?

— Первый — крѣпостный начальникъ е кривъ—гърбать. Азъ отъ него ся плашѣ. Вторый — надзиратель на царскія неволницы, мѣчи ся отъ меня похубавы робины да ти купи, за то азъ го мразѣ. А третый — начальникъ на царскѣ войскѣ, твърдъ часто мя лишава отъ удовольствіе да бѣдѣ съ тебя.

Този отвѣтъ, въ кого своенравіе ся смѣсвало съ прелестъ, замаялъ влюбленнаго Нина.

— Добрѣ, казалъ ѣ той, къту ся усмихналъ. Три най първи чиновницы свалихъ ся отъ достоинства си. Хемъ по твърде достаточни причины.

Между тѣмъ сички Царски чиновницы ся явили съ дарове. Иъ-кой си ѣй принесли драгоцѣнны камъни, иъкой си, кои были на по-долны чинове,—цвѣта и разни плодове. Само едни робы, кѣту иъ-мали що да ѣй принесѣтъ, дошли да ѣй ся поклонѣтъ. Между нихъ ся находжали три брата, кои дошло заедно съ Семирамидѣ отъ Кавказъ и кои спасли нейпый Керванъ отъ единъ голѣмъ тигръ. Кога тѣ минували по край трона съ низки поклоны, тягы запытала:

— Иима выѣ иъмате какво да принесете въ даръ на Царицѣ си?

— Нищо, освенъ животъ си, отвѣщаль пѣрвый изъ нихъ — Зо-пиръ.

— Нищо, освенъ саблѣ на нейны вразы, казалъ Артабанъ.

— Нищо, освенъ удивленіе, кое ми внушава нейно присѣтствіе, рекълъ Ассаръ.

— Робы, казала Семирамида: отъ сички царски чиновницы выѣ трима ми принесохте най драгоцѣнны дарове, зато азъ не щѣ бѣждъ кѣмъ васъ неблагодарна. Ты Артабанъ ми принесе въ даръ саблѣ си — противъ врази ми; земи тѣзи запискѣ, отнеси ѣхъ началнику на царскѣ войскѣ, коя стои съ таборъ подъ Вавилонскѣ стѣны и ще видишь какво той ще направѣ за тебѣ. Ты—Зопиръ ми принесе въ даръ свой животъ. Дай таѣхъ запискѣ началнику на градскѣ крѣпость, и ты ще видишь какво ще бѣди. А ты Ассаръ ми принесе въ даръ удивленіе, кое ти внушава мое присѣтствіе; записи тѣзи запискѣ надзирателю на царскѣ рабины и ты ще видишь ка-кво ще бѣди.

Никога Семирамида не бывала тѣй весела, тѣй плѣнителна, и никогда Ниинъ не бывалъ отъ нейнѣ хубость тѣй замаянъ. Нейны прелести не ся помрачили въ неговѣ очѣ и тогасъ, кога тя повелѣ-ла да отсѣкѣтъ главѣ на единъ робъ, защо то той неиспълнилъ по бѣржи повелѣніе ѣй.

Безъ да обраца вниманіе на това ничтожно, повидимому, об-стоятельство, Ниинъ продължилъ да ся разговарѣ съ Семирамидѣ

дору настѣпилъ вечеръ, а съ него заедно и великолѣпный пиръ. Кога Семирамида влѣзла въ приготовленнаѣ стаѣ, единъ рабъ ѣ подалъ отрѣзанныѣ хазнатаревѣ главѣ на блюдо. „Добрѣ“! . . . казала тя: забѣй тѣзи главѣ на колъ и ѣ исправи срѣдъ двора, за да ѣ глѣдѣтъ сички, и ты бѣди тамъ за да обявлявашъ сѣкому, что ступанъ на тѣзи главѣ былъ предъ три часа живъ, иъ защо то не испълницѣ волиѣ ми, изгубилъ главѣ си.

Пиръ былъ великолѣпенъ. Разкошная трапеза была приготовлена въ прекрасныя градины, дѣ Семирамида посрѣщала раболѣпныя гости съ царскѣ милость и величіе. Тя непрестанно хортувала съ Ниной и му отдавала отлични почести. „Ты си чужестраненъ господарь“ думала му тя „и си дошелъ да мя посѣтишь. Азъ сѣмъ длѣжна да направѣю това посѣщеніе за тебя пріятно.“

Кѣту принесли разкошныя ястія, Семирамида нарочно наредила гости си не до чиновне имѣ. Нинѣ останалъ най накрая. Той ся смѣялъ на това ничтожно нѣщо ѣ сички други чиновницы, по неговѣ примѣръ, безпрекословно ся покорили на царицынѣ волиѣ. Семирамида до себя си гудила Зомира, Артабана и Ассара.

— Испълнихъ ли ся повелѣнія ми? запытала ги тя.

— Испълнихъ ся, отвѣщали ти.

Праздникъ ся продължавалъ твърде весело. Единъ рабъ, далъ, по обыкновенію, ястіе най напредъ Ниноу, и Семирамида повелѣла да го бѣжтъ съ прѣчки. Неговъ крясъкъ ся смѣсвалъ съ смѣхъ ширующихъ. Сички ся развеселили. То было комедія, дѣ сякій разигравалъ свойъ роль. Кога уже пиршество ся свършило, Семирамида ся исправила и рѣкла съ высокъ гласъ:

Господа! Царскій хазнатаръ ми чети имена на сички тѣхъ, кои тѣзи сѣутринѣ мя поздравихъ съ дарове, по случай на мое воцаряваніе. Отъ сички мои чиновницы само единъ не ми принесе нищо.

— Кой е той? попиталъ е Нинъ: Оиъ трѣба да претърпи строго наказаніе.

— Ты си! отвѣщала Семирамида: какво подари ты тѣзи с'утринѣ на царицѣ си?

Нинъ станалъ отъ мѣсто си, приближился до неѣ и ѣ пришепналъ нѣщо си.

— Царица е оскърбена отъ ничтожный си робъ! извикала Семирамида.

— Цлувамъ колѣна ти, думалъ Нинъ: Прости мя прекрасна Царице, прости!

Послѣ ѣ казалъ полекичка:

— Време е уже да свършишъ тѣзи шагѣ.

— Е, ты искашъ да ся откажѣ отъ престола ли? казала Семирамида также полекичка: Не, азъ пмамъ еще два часа да царувамъ.

Сетнѣ, кѣту дръпнала рѣкѣ си, коѣ Нинъ осипвалъ съ поцѣлуи, казала грѣмко:

— Непрощавамъ таквось оскърбленіе отъ странѣ на роба си. дързостне! пригответейся за смърть!

— Ты си глупо дѣте, думалъ ѣ Нинъ, кѣту се еще стоялъ на колѣна: шагувайся, ако щешъ, нѣ глѣдай, чи твое царство скоро ще ся свърши.

— И тѣй ты не ще ся разсърдишъ за каквото повелѣѣ този часъ? попитала го тя бързишкомъ.

— Не, не щѣ ся разсърдѣ, отвѣщалъ ѣ царь.

— Робы! извикала тя, уловете тогози чилѣка—тогози Нина.

Нинъ ся засмѣлъ и самъ ся отдалъ въ рѣцѣ на робы си.

— Завидете го на сарайскій дворъ, пригответе сичко що е нужно за смърть му, и чакайте повелѣнія ми.

— Тѣ ся покорявали и Нинъ, кѣту ся усмихвалъ утишелъ подирѣшихъ на Сарайскій дворъ. Тамъ той видѣлъ забитаѣ на колѣ ха-

знатаревъ главѣ. Семирамида излѣзла на балконъ (уторахъ). Ниинъ
ся далъ да го свързѣтъ.

Тичай, Зоппре, въ градскѣхъ крѣпость; ты, Артабане, скоро
при войскахъ си; а ты, Ассаре, направи сички сарайски врата да сѣ
безопасни .

Тѣзи повелѣнія ся дали бързишкомъ и немедленно ся исполнили.

— Прекрасна царице, казалъ Ниинъ съ весель и почти засмѣиъ
гласъ: трѣба сега само развязка; — глѣдай по скоро да свър-
шишъ

— Сега, сега, отвѣщала Семирамида: Робы, — помнете хазна-
таря, — съчете !

Тѣ ся покорявали. Ниинъ едвамъ сварилъ да извика и глава му
ся потъркуила: отъ лице му не изчезналъ еще послѣдний смѣхъ.

„ Сега дѣйствително сѣмъ азъ Царица Ассирійска, възкликнала
Семирамида: и всякій, кои то дързни да не слуша повелѣнія ми,
иѣка погину, както хазнатаря и Ниина !“

Превелъ В. Д.

ЗА СЪГЛАСОВАНИЕТО ВЪСНѢТАНІЯ

съ развитіе то на душевны тѣ способности.

СЪЧИНЕНІЕ И. ДАВЫДОВА;

превѣде на Български Д. Е. Я.

Человѣческій животъ са проявява въ преминуваніе отъ единъ възраст въ други. Душевны тѣ способности, равно както и тѣлесны тѣ силы, развиватся послѣдователно, изникватъ, цвѣтятъ, зрѣятъ въ извѣстенъ и опредѣленъ порядакъ. Въ дѣто то, като въ сѣме, съхраняватся начала та на сички способности; юноша та представя съ себѣ време то на цвѣтене то; мѣжество то съотвѣтствува на зрѣлость та.

Сички тѣя различни състоянія нашего духа са обнаружавать въ три тѣ негови главни стихіи: чувство то, умъ тѣ, воля та; тѣ са, кои преминуватъ, по назначенный отъ Създателя законъ сички тѣ степени на развитіе то. Умственно то приобрѣтеніе на знанія та, нравственно то благородствоване на воля та и образование то вкуса, извършватся въ различни тѣ възрасти на животъ тѣ. На първа та степень на развитіе то, на майчино то лоно, пробуждатся способности тѣ: тука особенно са образува чувство то. Вторый възраст—юношество то, посвѣщава са въ открыване и обогатяване на умъ тѣ, подъ ръководство то на баща та или наставникъ тѣ. Преминуване то въ мѣшкій възраст е назначено въ образование на воля та—на

нейна самобытность. Въ това време, при благословеніе то Провидѣнія, вънкашный или общественный законы, и вътрешный или нравственный, бывать чловѣку ангелъ хранитель.

Рѣдки тѣ успѣхи въ възпитаніе то повече то бывать отъ три главни погрѣшки: или предъ време наченать ученіе то и го продължавать не послѣдователно: или са стариятъ да съобщять знанія та безъ да ги е грижа за дѣятелность та на мисляща та способность; или въ възпитаніе то не са развивать сички тѣ ны душевны стихии. Обыкновенно питать: на що да уча сына или дъщиря си? а по добръ бѣше да питать за това: какъ да са развивать душевны тѣ способности. Дайте имъ правилно развитіе: тѣ ще бѣдять въ състояніе да спечелятъ сички тѣ нужны познанія. Въспитвайте чувство то, умъ-тъ и воля та съгласно съ развитіе то имъ. Ето простый законъ, въ кого то са заключавать вси тѣ правила възпитанія. Дѣте то, кое още не може да свържи въ едно цѣло понятіе представленія та си, въ състояніе ли е да му са задавать много посторонны понятія? Възможно ли е на дѣте то, кое не може да постигне предмѣти тѣ, кои го обикалять, да обяснява учены предмѣти? Въспитатель тѣ може да храни съ ученіе дѣтско то вниманіе само тога, кога съ собствена та дѣятелность наченать да са развивать душевни тѣ силы.

Желаніе то на много родители динъ рано да учать дѣца та си, губи млади тѣ способности, ослабява ги преди време и препятствува на пълно то имъ развитіе. Въ дѣте то преимуществува растителный животъ; духовны тѣ силы едвамъ са раскривать въ него. Въ тоя възрастъ майка та, първа та наставница, обязана е да дава на възникающи тѣ способности надлежаще то направленіе. Въ майчини тѣ очи, като въ огледало, то види нѣжность и любовь, и сѣщи тѣ чувствованія ще са отразять въ него.

Първоначално то проявяване на тыя чувствованія треба да са състон въ повиновене и благодарность. До дѣто дѣте то принача

още на просто чувствено същество, майка та треба да показва благотворителни примѣри. Онова дѣте, кое са ръководи съ разборчива строгость, ще бѣде послушно; като са радва на изпълняване то на желанія та си, то познава сичка та важность на благодарность та. Напрасно майки тѣ бързатъ да удовлетворятъ желаніе то на сяко дѣтинско требованіе: недостатка, кой са осѣща възвышава цѣната на благодареніе то, но скоро ражда въ млада та душа признательность. Напротивъ изнѣжены тѣ (галены) дѣца биватъ, нито благодарны, нито послушны; и тѣ биватъ съвершенно безправствены.

Благоразуміе то заповѣдва такожде да са обуздаватъ тѣлесны тѣ побужденія къмъ лакомство то и други прихоти; повече треба да занимаваме най благородны тѣ чувства — зрѣніе то и слухъ тѣ. Чувственность та, колко то е възможно по рано, треба да устъпи мѣсто на нравственность та; дѣца та отъ рано да са приучватъ къмъ умѣренность та и въздержаніе то. Тия добродѣтели дѣйствуватъ на здраве то, научаватъ ны да са отричаме отъ любими тѣ потребности, кои льстятъ чувства та, и да обръщаме вниманіе то си къмъ духовна та страна. Дѣтскій възрастъ е съ това забѣлжителенъ, че въ него са възраждатъ различни склонности. Дѣте то, като нравственно лице, щомъ начне да чувствува своя та дѣятельность, обръщаса къмъ познаніе то самого себе; тога отъ растителный животъ са образува животъ разуменъ. Не отмѣнявайте грижа та за дѣца та до другій день: преслѣдване то за направленіе то на пробудена та душевна дѣятельность е толкози важно, щото нѣкога единъ день може да бѣде заря на щастіе то имъ, или начало на бѣдствія та имъ.

Съ откриване то на дѣятелни тѣ силы са разгаря и въображеніе то: дѣца та наченватъ да завождатъ различни игры. Давайте имъ воля да си избиратъ забавы; тѣ навѣрно ще ги избератъ по склонности тѣ си: не имъ допускайте само въ излишны и роскошны игры. Старайте са да приучвате зрѣніе то къмъ изящны видове, а слухъ тѣ къмъ изящны звукове.

Най опасно нѣщо въ този възрастъ е зависть та: тя своеволио прѣстъпва граници тѣ между мое то и твое то, и са превръща въ корыстолобіе. То е най вредный плевелъ, кой похищава жизненны тѣ сокове отъ благотворны тѣ растенія; него треба да искореняваме незабавно. Зависть та са показва и въ игры тѣ: завистливы тѣ дѣца не можатъ да търпятъ врьстници тѣ си, кои са отличаватъ въ игры тѣ. Подпръ това треба да слѣдва или наказване то, или треба да възбуждаме въ дѣте то добро то чувство — да го докараме до тамъ, що то да му е пріятно да раздѣля удоволствіе то съ другары тѣ си.

Тѣй са възбуждаватъ въ чувствениый животъ разумны тѣ и нравствениы начала. Подпръ това настѣпва време то развитія на религиозны тѣ чувства. Въ родителско то благоговѣніе, на дѣца та са явява нѣщо възвышенно. При утрения та и вечерня молитвы, равно и въ църква та, съ умиленіе да обрѣща млада та душа мысленны тѣ си взоры къмъ небеснаго Отца, кой осипва сички съ свои тѣ дары и блага. Нека зрѣніе то на дѣте то малко по малко са отвлача отъ видимы тѣ предмети, и да са устремява дунша та му къмъ невидимый виновникъ на сички явленія и на собственны тѣ му дѣйствія. Нѣжно то цвѣте, както сравнително можемъ да наречеме дѣте то, нека са съгрѣва по отъ рано отъ зари тѣ на това слънце, и да пріема сила за да цавти и съзрѣва при сички тѣ превратности на животъ тѣ. Къмъ възпріемване то религиознаго чувства, такова приготвяне распаля душа та къмъ Христіански наставленія.

Дѣтскій преходъ въ отрочество то са ознаменува съ това, че представителна та сила расте, разумѣе то пріема способностъ къмъ учене то. Въ тоя възрастъ представленія та са възвишаватъ до почитія та, въображеніе то става по дѣятелно, а склонности тѣ са обрѣщатъ въ характеръ; умственна та сфера зема първенство надъ чувственностъ та: при сичко това, дѣйствія та на воля та, както нравствени то, тѣй и религиозно то, почиватъ още не развиты,

макаръ и да са по ясны, отколко то въ дѣтскій възрастъ. Тука възпитаніе то преминува изъ майчени тѣ въ бащини рѣцѣ, или въ рѣцѣ тѣ на наставникъ тѣ. Майка та, коя е имала подъ пагльждане то си чувствениый възрастъ на дѣте то, отдава отрокъ тѣ на баща та или на оныя, кои треба да са грыжатъ за умственнo то му развитіе. Къщно то възпитаніе треба да е съгласно съ общественно то да сѣ сякога съгласни една съ друга различни тѣ страны, изъ кои то едни са съвершенствувать въ семейный животъ, а други въ училище то. Разумѣне то въ отрокъ тѣ съставя главный предметъ възпитанія; за това родители тѣ са длѣжны да са стараятъ сѣкакъ да поддържатъ въ него любовь къму ученіе то. Въ нейно то усиляване състои собственно преимущество то общественнаго възпитанія предъ домашне то. Важность та на ученіе то въ тоя възрастъ е не въ количество то на съобщаени тѣ знанія а въ възбуждене то на пай силна та дѣятельность за придобыване то имъ, и къму размышленіе то за това, що е придобито .

Кога е така, какво треба да земемъ за ръководство въ отроческій възрастъ? Тука главно то правило са заключава въ това, да познаемъ отличителна та душевна способность и да я възбуждаваме. Отроческій умъ обыча да са упражнява въ образованіе то изящнаго чувства, слуха и зрѣнія: за това е необходимо занятіе то въ живопись и музыка. Тукъ може да са испитва вниманіе то на отрока съ съображеніе то на числа та и на протягванія та, като чувствени въззрѣнія на мѣсто и време то. Въ магнитъ тѣ са умножава сила та отъ постепенно то прибавяне на тяжесть та: тѣй и младо то съображеніе са усиља съ исчисленія та. Къму това време са отнася и изучване то на языцы тѣ. Непостижимо то устроеніе челоувческаго слова, кое са придобива въ дѣтство то отъ навикъ, безъ сякакъвъ отчетъ, съ помощь та на науки тѣ са преобразува въ цѣло органическо. Чудно е само, че нѣкои си наченватъ да упражняватъ испървентъ дѣца та си въ мъртвы тѣ языцы, за кои то е потребно

двойно съображеніе, на мѣсто първоначалнаго и най простаго упражненія въ живы тѣ языцы, особенно въ отечественный. Като читеа примѣрны тѣ писатели, ный непримѣтно измѣняваме разговорный си языкъ въ изящный языкъ краснорѣчія.

Едно изъ основны тѣ правила на възпитаніе то състон въ съвременно то упражнене на память та и разсъдакъ тѣ. Безполезно е да са учи на изусть безъ съображеніе, то отъ една страна унищожава занимателность та на предметъ тѣ, а отъ друга — затруднява понятіе то: не обременявайте память та, особенно съ изучваніе то на непонятно нѣщо. Понятно е още че память та са упражнява заедно съ разсъдакъ тѣ; съ укрѣпыване то на сѣждане то, сама та память бива твърда. Нѣкои са стараятъ да научатъ многѣ по чрезъ това сѣждане то ослабнува, защо то умъ-тѣ нѣма достаточна сила да сѣди за изучено то.

На отроческій възрастъ са приличны гимнастически тѣ упражненія. Когато животъ тѣ минува въ разумный, тога и тѣло то бива способно за упражнене въ искусство то, кое то са нуждава въ развитіе то на чувства та къмъ изящно то. По добръ о да спремъ твърде бързо то раскрытіе на душевны тѣ способности, а не да ослабнимъ тѣло то: за развитіе то на отроческа та душа остава за напредъ още много време, но изгубено то за тѣло то време въ отрочество то е невъзвратно. Движене то въ физическа та природа е сѣщо, що мысль та въ духовна та; за здравіе то е необходимо умѣрено то съгласованіе на душевны тѣ и тѣлесны силы. Прпвардавайте такова уравненіе духа и тѣла до тога, до дѣто са продължава развитіе то на организма.

Умѣренность та и въздержаніе то, кои са пробудены въ дѣтскій възрастъ, въ отрочество то треба да приематъ най высоко значеніе. Къмъ тѣя свойства, кои сѣтъпатвувать умственно то развитіе на отрокъ тѣ, принадлежи нравственно то религіозно развитіе на чувство то: разумна та сфера съотвѣтствува на нравствениа та,

дѣтска та благодарность и покорность на родители тѣ — принадлеж-ности тѣ първаго періода, — тука преминуватъ въ признательность и уваженіе. Ако желаете да са благородствува младый нравъ; то под-държайте въ него тия чувства. Не стига само една привязаность къмъ домашны тѣ; кой то са готви за общественый животъ, той треба да знай какъ да почита по стары тѣ. Лоши тѣ привички на дѣте то приемятъ въ отрокъ тѣ значителна сила и често премину-ватъ въ своеволие, упрямство, дерзость. За туй у тогози, на кого то воля та не е свободна още отъ чувственность та, не треба да тръгваме високи добродѣтели, какви то са: великодушіе то, щедрость та и др. под., баремъ треба да възбуждаваме общественны тѣ обязанности въ отроческій възрастъ. Не треба да храниме душа та съ едни само впечатленія, но да склоняваме и къмъ пожертвованія. Онова, кое испървенъ бива въикашна обязаность, открива малко по малко нравственно то чувство и са обръща въ вътрешна по-требность. Дѣтско то чувство на завистъ та въ отрочество то може да стигне до корыстолюбіе, а за това тука треба да развиваме чувство справедливости. Рано, твърде рано можемъ пробуди готов-ность та къмъ услуги тѣ, праводушіе то и честность та; дѣтска та благотворителность въ тойзи възрастъ преминува въ попеченіе за благополучіе то ближняго. Възбужданіе то на тия чувствованія е дългъ на кѣщно то и общественно то възпитанія.

Религіозно то чувство на отрокъ тѣ е до толко нѣжно, що то трудно е да го увардимъ отъ хладность та на умственно то обра-зованіе. Ако въ дѣте то са е съставило вече понятіе за Всевыш-няго; то въ отроческій възрастъ е необходимо да откриемъ, че страхъ Божій е начало премудрости. Но не упражнявайте умъ тѣ въ религіозни предмети съ намѣреніе, да ги направите прости за разумъ тѣ: онова, кое разумъ тѣ може да обгърне легко, престанва да е предметъ безусловнаго почитанія. Тука треба да представимъ онзи образецъ, на кого то видимый животъ са заключава въ неви-

дино то сѣщество: този образецъ е наший Спаситель. Правствено-чистый и свѣтый му животъ, поученія та и страданія та, смъртъ та и възкресене то треба да са запечататъ въ сърдце то на отрокъ тѣ. Тоя образъ, като единъ нѣтъ са запечата въ него, не са изглажда въ снѣжнѣй му животъ. Заедно съ това са излага Православно то учене Вѣры, кое то е вѣнецъ умственного възпитанія. Въ пѣжнѣй възрастъ учене то на религія та (Вѣра та), не може да бѣде предметъ на памятно учене. Благочестиво то чувство на дѣца та са подава, кога става за тѣхъ уморителенъ трудъ Божествено то учене, и онова, кое треба да бѣде за чловѣка священо, му са виушава съ заплашванія.

(Слѣдува)

ГОРА ВЪЖЕСТВА И ИСТИНЫ

АЛИГОРИЧЕСКО ИЛИ ИНОСКАЗАЕМО ВИДѢНІЕ.

Въ единъ есенный ведрый днь слѣдъ пладнѣ (казва нѣкой любитель на музы те) тръгнахъ по обичай-атъ си да ся расходѣ около нѣкои плодоносны долины възъ подножіе то на единъ высокѣ горѣ, за да успокоѣ умъ-атъ си отъ предполудневно то четенье и въ сѣщо то время да ся позабавѣ съ тихо размышленіе врѣхъ оныя полезны вещи, кой то четохъ и научихъ. Отъ нощнѣ тѣ слани увѣхнало то листіе на плодоносны те дръвеса, нѣкое падаше, а нѣкое като че желаяше отъ онзи плодъ, кой то е подъ покровъ-атъ му цвѣтѣль нарастѣ и озрѣль, остинаяше и покрываше се, да ся разстани. Кѣто увеселявахъ очы те си съ красотѣ тѣ на творенія та, възвождахъ умъ-атъ си кѣмъ всеблагаго Творца и съ умилнѣ благодарность и чувствително сѣрце прославяхъ Негово то за сички те твари милостиво промышленіе. Мое то сѣрце бѣше пълно съ благодарность, и съ въздыханіе призывахъ помощь тѣ на Всемогущаго, да мя сподоби до кога-да-е да бѣдѣ полезенъ на народъ-атъ си. Въ тѣкивы размышленія поотдалечихъ ся отъ мѣсто то си, и като остихъ себе си утруденъ, поискахъ да си попочина, край устіе то на единъ пещерѣ, край коѣ то кристаловиденъ потокъ течеше, и измѣжду каманіе то и по каменіе то шуцаѣщъ, на отпочивкѣ выкаше, седнахъ на травѣ тѣ и сухо то листіе; гдѣ то мя тихъ сѣнъ обзе, въ кой то ми ся показа едно съвсѣмъ прилично видѣніе на тогашно то расположеніе на мой-атъ умъ.

Намерихъ ся въ едно широко поле, срѣдъ кое то стоеше една висока гора; толкозъ висока, щото съ върхъ-атъ си и самы ты небесны облацы надвисяваше. Тя бѣше сичка та покрита отъ голѣмо множество, а най паче отъ млади челоѡцы, отъ кои то много съ неспоканъ бързинѣ, презъ разваленны те каманы и стърменты те стѣны усердствовахъ да възпжлзѣтъ и да ся покачѣтъ. Сматрамы други, кои то въ начало то на качуваніе то си велегласно выкахъ: това бърдо! и това юще! въ надеждѣ че върхъ-атъ на сѣко бърдо, кое то предъ себе си виждахъ, че и на самѣ тѣ горѣ върхъ-тѣ, и веселѣ тѣхенѣ пѣтъ ще бѣде.

Но въ ласкателнѣ тѣ си надеждѣ, сѣкой часъ бывахъ люто излѣгани; зашто то като бы ся въскачили на самый-тѣ главенѣ върхъ, видѣли бы че е тоя само подножіе на другъ, а онай на другій и проч. Сматрающъ азъ на тези ствари съ удивленіе, яви ми ся Ангелъ, просвѣтитель ума, и ми рече: гора та, коя то видишъ предъ себе си, то е гора на знаніе то и мудрость тѣ, на върхъ-атъ ѣ стои престолъ на истинѣ тѣ, по този върхъ съ высочинѣ тѣ си надминува облацы те, гдѣ то го чистѣ и неугасимѣ божественѣ свѣтъ вѣковѣчно осіява, сматрай само напредованіе то на истинѣ тѣ на жители те, мълчи и внимавай.

Тогава видѣхъ, че чиновный-атъ пристѣплъ кѣмъ тази гора бѣше единѣ найправѣ пѣтъ, нареченѣ пѣтъ языка. На тойзи пѣтъ стоеше една благообразна но весма замыслена жена, на коя то устны те бѣхъ въ непрестанно движеніе, като че нешто сама въ себе си четеше, и та ся наричеше памятованье. Като ся упжтихъ азъ на този пѣтъ, и колко то по близо кѣмъ горѣ тѣ пристѣпвахъ, ставахъ като заглушенѣ отъ многочисленны речи и многоразличны гласове и начинны на изговарянія сложенія, така като че ми ся стори да съмъ при смущеніе то на стѣлпотвореніе то вавилонско.

Но като начинахъ пѣтъ-атъ на самѣ тѣ горѣ, многотруденѣ, неравенѣ и каменитѣ, кой юще по мѣченѣ бѣше чрезъ голѣмы на-

трупванія на развалены нѣки зданія и зидове, презъ кои то пѣтницы те принуждени бѣхъ като четверопожно да пѣзѣхъ и преминувать. Отъ сички тыи неповальности много отъ пѣтницы те огорчени, предавахъ ся на единъ отъ тешка старость разслабленъ старецъ, отчаяніе нареченъ, кой то ги вращаше отъ толкози труденъ пѣтъ, ниити имъ дозволяваше, да ся по нѣкогашъ обзрѣхъ и поглѣдхъ на горѣ-тѣ истины: а нѣкои напротивъ, като побѣдхъ пѣрвы те неудобности, и повзлѣзхъ довольно высоко, предавхъ ся подъ власть тѣ на единъ дебелъ но слабъ женѣ, именуема разслабленіе и на нѣйны тѣ двѣ дѣщеры, Самозадовольцы и високоумницы, и съ тѣхъ седѣхъ на нѣкои срутины зданія, и велегласно разказвахъ на по низки те отъ тѣхъ, какво е на врѣхъ горѣ тѣ, и съ таково задоволство, като че сѣ отъ тука дошли. Срѣдъ пѣтъ-атъ кѣмъ горѣ тѣ сагледахъ отъ двѣ страны честы шумы съ непрестаниѣ мѣглѣ покрыты и на много лабиринты (заплетены градины и заграды) раздѣлены, по кои то ся виждахъ многонакрестны и змиевидно заплетены пѣтеки съ трѣны и капни. Тѣи ся думавъ шумы на заблужденіе то и лѣжы те, тука ся чувавъ на многи гласове те, кои то бѣхъ ся заплели, и мѣлчительно выкахъ отъ сички страны дано бы ся разплели; това бѣше по чудно; многи укорявѣхъ други ты като заблужденны, а себе си изповѣдувѣхъ какво право ходѣхъ, ако и да ся заплитахъ по много колко то на вѣтрѣ отивавъ; по нѣкогашъ се отъ врѣхъ горѣ тѣ спущаше по нѣкоя зара на истинѣ тѣ, и разгонваше темнѣ тѣ мѣглѣ, и онѣхъ горѣ на тѣмнотѣ тѣ осветлѣваше, и тогава кой то се бы позналъ въ заблужденіе, имаше средство да ся избави. Кой то и таѣхъ опасность благополучно избегнеше, приближаваше ся кѣмъ блаженный-атъ врѣхъ на горѣ тѣ, нахождаше около си веселовидны пѣтеки и шумы на музы те, между кои то ся виждахъ предивны и съ вѣчноцвѣтущій цвѣтъ насаены ливады. Цѣлый-атъ ликъ на деветехъ сестры и трѣ те Граціи наедно съ тѣхъ увѣселявахъ съсъ сладки те си музыки и

пѣсни утруждены те пѣтницы, и ги ободрявахъ на подалечно на-
предованіе. Отъ тукъ ся наченувахъ три довольно пространни съ
приснозеленолисни дръвеса заградени пѣтеки, кои то ся наричахъ
Басна, Философія и здравый разумъ, по кои то винаги можаше да
ся достигне на върхъ-атъ на горъ тѣ, и на престола-атъ на ис-
тинъ тѣ: но отъ само то подножіе на горъ тѣ, и на тези същи те
пѣтеки нахождахъ ся по нѣкои злоковарны и хитропрелстители
Сирены, нареченны страсти, кои то чрезъ многообразны лѣсканія,
и преуищренны сладкострастія отвождахъ истинны те желатели отъ
пѣть-атъ на истинъ тѣ, назадъ ги съсь себе си отвождахъ, и въ
дѣбравъ тѣ на заблужденіе то пакъ ввождахъ.

Отъ сички те тіи страсти най лоша бѣше немарность-та, коя
то ако и да ни ся струваше по внѣшній-атъ си видъ толко зла и
лукава, но много глупава, и като нѣкоя слутня. Многи ся открад-
вахъ, измѣквахъ отъ други злы страсти, и на пѣть-атъ на истин-
нъ тѣ ся връщахъ, но кой то поднаднеше подъ власть тѣ на не-
марность тѣ, той вече за избавленіе то си не бы нити помислилъ,
и тѣй бы ся пакъ въ долини тѣ на незнаніе то свалилъ, и най го-
лѣмъ хулитель и гонитель на истинни тѣ бы станалъ.

По този пѣть найдобрѣ бы напредовалъ, кой то бы съ уѣ-
рень, но чиновень пѣть стѣпвалъ; и гдѣ то бы намѣрилъ на свой-
атъ си пѣть нѣкожъ спянкъ, тука ся бы той позанрѣлъ, додѣ то, ѣ
не бы умно уклонилъ. Они напротивъ, кои то презмѣрно бѣрзахъ,
чрезъ голѣмъ бѣрзинъ и напрасность уморени, въ малодушіе падахъ,
и волѣж за подалечно напредованіе губехъ, и тѣй винаги назадъ
оставахъ, а много пѣти правый-атъ пѣть губехъ, нити сами знаѣ-
хъ, че ся нахождѣхъ пакъ въ Лаваринъ-атъ на заблужденіе то.
„бѣдно е да ся человекъ най малко отъ правый-атъ пѣть свѣрне,
но за него колко то нѣкой наглотачъ, толко ся по вече отъ него
отдалечава“. Да не забравимъ да речемъ, какъ между шумицы то
на муси те, нахождахъ ся и нѣкои дѣвицы, мнителны и претворны

наречены Муси; защо то споредъ вѣкашнѣй-атъ си видъ, сжщи и прави струвахъ оя; но тѣхны безстыдны сладкострастны пѣсны съ високоуміе и самолюбіе тѣлкова бѣхъ пълны що то кой то ся при тѣхъ на подълго запираше, и въ тѣхны тѣ роскошны пѣсны усладяваше, падаше подъ владичеството на страсти те, свличаше се отъ горъ тж на истинъ тж, и въ мертво то езеро на незнаніе то и забораваніе то ся натупяваше.

Ангелъ, просвѣтителъ на ума, емили ся на меня и отвори ми умны те очы, да и самый-атъ връхъ на горъ тж, престолъ-атъ, и божественнъ тж истинъ видѣхъ на него. Та бѣше облечена въ слънчанозрачно свѣтило съ кое то осѣяваше любители те си, около нейъ стоящи, и ги увѣнчаваше съ вѣнцы на блаженство то и слава тж.

О блаженны и треблаженны, (пѣлъ съ удивленія рекохъ азъ) онія сынове челоуѣчески, кои то е истина та съ любовь тж си нахранила, плѣнила и кѣмъ себе си привела! Чтомъ азъ туй изрекохъ, и мой-атъ просвѣтителъ показа ми друго божество подъ видъ жена, добродѣтель наречена. Блажени сж и онези (рече ми), кои то тя полагають въ обиталище то на вѣчнъ радость и задоволение. Що! попытвамъ азъ, че и въ долины те ли ся нахожда добродѣтель? Безъ съмнѣніе, (отговори учитель-атъ ми), тя е и въ долины те на връхъ горъ тж; и сама та истина безъ нейъ бы была мръсна и темна; кой то безъ нейно то ржководство кѣмъ истинъ тж мысли да ся приближи, той остава въ лаваринтъ-атъ на заблужденіе то вѣчно. Безъ нейъ богати и велможи, оставють бѣдни и укорителни; словесна душа безъ нейъ е като скотска, и ако ся иѣкакъ не на-топи въ езеро то на забораваніе то, остава само на свѣтъ-атъ на поруганіе. Кой то иж жадае и обича, нахожда се, въ найголѣмый градъ, както и въ най малко то село, само гдѣ то има челоуѣцы. Высоки науки и особиты достоинства могутъ да ся даведать до

мечтателно височество, но безъ добродѣтель сичко е то сѣнка и призракъ. На тези думы събудихъ ся. Слънце то ся почти скриваше отъ хоризонъ-атъ и азъ бѣхъ сичкій покрытъ съ росж: отидохъ си въ домъ-а и написвамъ мое то видѣніе.

Превелъ отъ Доситя

И. Бърз.

РАЗНИ НЪЩА.

*Китайски журналы. — Забължителенъ случай на Фран-
цузскѣ-тъ пощѣ. — Разбойничество въ ханѣ. — Новъ способъ на
краденіе-то. — Срѣдство противъ гладѣ-тъ. — Метали въ мор-
скѣ-тъ водѣ. — Новѣ-та година. — Желѣзни-тъ пѣтища и пѣ-
туваніе-то съ коніе. — Оживяваніе-то на инфузоріи-тъ. —
Кралевство Дагоме.*

Въ туй врѣмя, като двѣ могущественни дръжави, Франція и Англія заключавѣтъ по между си сѣюзъ, какъ да растърсѣтъ Ки-тай, да прѣправѣтъ природѣ-тъ на Китайско-то правителство и на Китайскій-тъ народъ и да ги накарѣтъ да почитѣтъ договори-тъ, Китай си сѣди спокоенъ; защо-то какво може да направи нѣкой на Китайци-тъ? Ако имъ избіе войскѣ-тъ, тѣ ще ся зарадвѣтъ, чи ся смѣлява голѣмо-то имъ народонаселеніе; ако ся вмѣкне посрѣдъ им-періѣ-тъ имъ, ще потѣне въ море отъ хора; ако промине съ огънь и ножъ по неѣ и избіе много хора, пакъ, повтарями, ще зарадва Китай, защо-то благополучіе-то му іе да дойде нѣкой благодѣтель да посмали число-то на Китайци-тъ; ако ги накара да подпишѣтъ договоръ, да дадѣтъ хортѣ, да ся закълнѣтъ, всичко туй нѣма о-бязателнѣ силѣ въ поднебеснѣ-тъ имперіѣ. На кѣсо може да ся рече, чи като Китай нѣма друго царство, коіе-то да не може да бѣде наранено отъ никоѣ стѣрнѣ. На Китайци-тъ толкова по до-брѣ става, колко-то по много имѣтъ бѣди. Тѣ наистиннѣ не глѣ-дѣтъ съ особеннѣ важность на кавги-тъ си съ Европейци-тъ. Врѣхъ тѣхъ ся събира грамада-та на ново-то врѣмя, а тѣ си се тѣй жи-вѣѣтъ, както сѣ си живѣли и до сега. Дневници-тъ или газети-тъ имъ не ся занимавѣбъ, за щастіе впрочемъ на сами-тъ Китайци, съ никакви въпроси.

Дневникъ Фу-Шовъ-Дайли Неусъ може да служи за образецъ на таквизи Китайски дневници. По голѣминѣ-тъ и вида си той прилича на билетъ отъ Англійскѣ банкѣ. Той ся не печата, а ся пише. Садѣ заглавіе-то му је напечатано, и съдържаніе-то му ся обнародва всѣкій день на іеднѣ хартіѣ, залѣпенѣ прѣдѣ кѣщѣ-тъ на управитель-тъ. Новини-тъ му сѣ за посѣщеніа-та, какви-то сѣ си направили помежду си двама-та главни началници на област-тъ, управитель-тъ и под-управитель-тъ. Дипъ нарѣдко Фу-Шовъ-Дайли Неусъ има и притурка на іедно малко парче хартіѣ. За примѣръ на читатели-тъ ето іединѣ цѣль нумеръ на Фу-Шовъ-Дайли Неусъ отъ 10 минуви. Октовріа. „Въ денниѣ-тъ день слѣдующи-тъ чиновници ся прѣдставиха въ дворецъ-тъ на управитель-тъ: Вейгинъ-Фонгъ, кой то доведе въ столицѣ-тъ заробени отъ Нунгъ-Ана; Ма-Кіеншенъ и Пингъ-Піентъ-Нунъ, кои-то ся завърнѣха отъ Чонгъ-Чонъ, гдѣ-то бѣха ги прашали, и кои-то ся іавили въ Чонгъ Чунъ и въ Косту-Спинъ да обіавѣтъ побѣдѣ. Ма-Кіон-шенъ ся моли да му дадѣтъ отпускъ. Піентъ-Кунъ-Лангъ ходи да земе прошкѣ прѣдѣ отхожданіе-то си въ Іонъ-Пингъ, гдѣ-то го проваждѣтъ да закара захере на войски-тъ. Днесъ под-управитель-тъ отиде въ храмъ-тъ бога литературы и направи приношеніа отъ овощи, отъ свинско месо, отъ овце и отъ говеда. Подиръ жертвоприношеніе-то ся завърнѣ въ дворецъ-тъ, гдѣ-то му обіавиха, чи іединѣ чиновникъ, Чинъ-чу-Лунга дошѣлъ по частнѣ работѣ“.

Ето всичко-то, що ся заключава въ дневникъ-тъ. Както съкій види, отъ цѣлѣ годинѣ нумера-та могатъ да ся прочетѣтъ за іединѣ сахатъ.

— Слѣдующій-тъ расказъ показва, чи распечатваніе-та на писмата, мжно ся скрива и кога-то искѣтъ да го скривѣтъ, Іединѣ почтениѣ Господинѣ, кой-то живѣе въ Лондонъ, проводилъ прѣди нѣколко врѣмя писмо до прііателя си, кой-то ся намиралъ въ Парисъ. Подиръ іеднѣ недѣлѣ, той прііема писмо-то си, или по добръ да

ся рече, пликъ-тъ си назадъ. Растворя го и вижда въ него писмо отъ іединъ Лондонскъ госпожъ, до другъ госпожъ въ Парисъ, съ іединъ полицъ до Французскъ-тъ банкъ. Чуди ся, глѣда и ето вижда писамце отъ пріятеля си, въ кое-то той му пише, чи, видися, по погрѣшность му је испратилъ това писмо, като си је затварѣлъ писма-та, и за това му го връща. Като не познавалъ нито госпожъ-тъ, коіа-то написала туй писмо, нито онѣзи, до коѣ-то ся проважда, и въ сѣщо-то врѣмя, като го извѣстилъ и пріятель-тъ му, чи и той не ги познава, той ся сѣтилъ, чи това трѣбува да је работа на французскъ-тъ полицъ и написалъ писмо до лондонскъ-тъ госпожъ за този страненъ случай. Всичко ся обіяснило, чи французеки-тъ чиновници отварѣли и двѣ-тъ писма да ги прочитѣтъ, но ги побъркали, като били іеднакви пликѣво-тъ имъ, и турили писмото на лондонскъ-тъ госпожъ въ пликъ-тъ на лондонскій-тъ господинъ, и ги тѣй проводили.—

— По нѣкои мѣста хайдутъ-тъ сѣ много и тѣ нападѣтъ на пѣтници-тъ по кѣрища-та, по гори-тъ, планини-тъ и проч. Въ Европѣ таквици хайдутъ, бивѣтъ нарѣдко, но и тамъ ся намѣрвѣтъ лошава хора, кои-то като ся боѣтъ открито да нападѣтъ, употреблявѣтъ различни способи да си скривѣтъ злодѣяніѣ-та и да изврѣшвѣтъ нови преступленіѣ. Зло-то ся мѣчно истребва между человекъ-тъ.

Въ іедно село на Луарѣ во Франціѣ турено между Нуви (на Луарѣ) и Косиъ, има іединъ ханъ съ названіе: *à la girafe*. Този ханъ је далечъ отъ село-то около 250 раскрача и ся намира на пѣтъ-тъ отъ Орлеанъ до Неверъ. Новій-тъ желѣзенъ пѣтъ, кой-то ся сега прави тамъ, је пазначенъ да мине близо до ханъ-тъ и прѣсича прѣзъ полвенъ обширно-то поле прѣдъ него, кое-то му је принадлежность. Владѣтель-тъ на ханъ-тъ и на поле-то, като ся мѣчилъ безъ ползѣ да отдалечи желѣзній-тъ пѣтъ отъ земѣ-тъ си, молилъ да му дозволѣтъ да раскопава на поле-то си какво-то је потрібно за пѣтъ-тъ на свой харчъ, кога видѣлъ, чи той векъ на-

ближилъ до владѣніѧ-та му. Молба-та му, колко-то и да ѣе била настоѣтельна не ся пріѣла. Чудѣли ся, защо той прави такъвѣи молбѣ; но послѣ ся разумѣла работа-та.

Щомъ работници-тѣ наченѣли да копаѣтъ на земѣк-тѣ му, по коѣк-то имало много дървета, намѣрѣхътъ остатки отъ чловѣческій трупъ, слѣдъ малко намѣрѣхътъ другъ трупъ, а подиръ туй и третій и четвртій, тѣй щото подъ сѣко дърво ся откривало по ѣднѣ жертвѣ.

Това непрѣдвидѣнно откритіе, коѣе-то изваждало на мигданѣ много прѣступленіѧ, дохажда до уши-тѣ на правосѣдіе-то, и ето чи ся заповѣдва да стане издирѣаніе. Види ся, чи ханжій-тѣ, за да отласне отъ него си хорски-тѣ обвиненіѧ и тежки-тѣ вѣспоминаніѧ за подозрѣніѧ-та, кои-то му товарѣли, като глѣдали, чи много чуженци ся губѣхътъ, щомъ прѣспѣхътъ въ хапа му, показалъ видъ отъ найнапрѣдъ, чи ѣе спокоенъ по подиръ отишѣлъ, чи обадилъ онѣзи, кои-то имали дерзость да го обвинявѣхътъ. Но туй, чи дѣщерѧ му, оженена отколѣ, ся обѣсила прѣди нѣколко мѣсяци безъ добръ познатѣ причинѣ; чи той скоро богатѣлъ; чи той ся мѣчилъ да отда-лечи отъ поле-то си желѣзній-тѣ пѣхъ; чи трунове-тѣ, отъ кои-то много били отскоро заровени, показвали дирѣк на прѣстѣпленіе и имали знакове за достовѣрно познаваніе, всички-тѣ тѣзи обстоятелства, зети наѣдно, подтѣврдѣвали нови-тѣ подозрѣніѧ. И тѣй ханжій-тѣ, макаръ и да ѣе пріѣемалъ дерзостенъ видъ, ся запира въ тѣмнищѣ съ женѣ си и сина си.

Казвѣхътъ, чи той отъ 30 години привлачалъ въ хана си, поради малкій-тѣ масрафѣ, малки-тѣ продавачи, кои-то разнасѣхътъ по селѧ-та дребни работи, и точари-тѣ, и ги убивалъ варварски въ сѣня имъ, за да имъ земе малкѣ-тѣ печалѣ.

Тѣй намѣрили до ѣдинѣхъ трупъ брусъ, до други — бухѣхъ, и други разни нѣща, съотговорни съ занятіѧ-та на нещастни-тѣ жертви, дору и ѣдно магаре, коѣе-то било убито и заровено съ сахи-

бій-тъ си. Число-то на трупове-тъ, открити съ този начинъ, заминава двайсятъ и петъ. Издирваніе-то не ся іе іеще свършило, но то ще пролее свѣтлинъ на тѣзи таинственнѣ работѣ, коіа-то хвърлила страхъ и ужасъ въ всички-тъ околнѣ мѣста.

— Отъ Венеціѣ пишѣтъ, чи нѣкой си человекъ въ праздникъ-тъ на Мадоннѣ влѣзва въ іеднѣ кѣщѣ и попитва за домовладикѣ-тъ. Домовладика-та влѣзълъ и непознатій-тъ му казалъ, чи живѣе на-срѣщѣ му, но му исфрѣкнѣло изъ кафезъ-тъ канарейче-то, коіе-то той твърдѣ обича, и ся скрило подъ стрѣхѣ-тъ на тѣзи кѣщѣ. Поради това той искалъ позволеніе да отиде на кіошкъ-тъ на кѣщѣ-тъ и оттамъ да повика птиче-то си, коіе-то трѣбвало да познае чорбаджій-тъ си, кой-то донесълъ и кафезъ-тъ. Сахибій-тъ на кѣщѣ-тъ не можѣлъ да му ся отрече отъ таквѣзи малость и заповѣдалъ на слугѣ-тъ си да го заведе на кіошкъ-тъ. Обаче птиче-то, колко-то и да го викалъ господарь-тъ му, не дохождало. „Видися да го іе страхъ отъ васъ,“ рекълъ на слугѣ-тъ любитель-тъ на птички-тъ, и слуга-та отишълъ да закусва, а непознанецъ-тъ останалъ на кіошкъ-тъ. Той слѣзълъ подиръ іеднѣ четверть и канарейче-то било въ кафеза му; поблагодарилъ за задѣлжаваніе-то, не щѣлъ повече да безпокои домовладикѣ-тъ и прѣбързалъ да си излѣзе. Но какво іе било учудваніе-то на домовладикѣ-тъ, кога влѣзълъ въ стаѣ-тъ и видѣлъ, чи сѣндѣче-то му счупено, а пари-тъ, сахати-тъ и вещи-тъ откраднѣти. Види ся крадецъ-тъ да іе донесълъ птиче-то въ джобъ, за да извърши по искусно кражбѣ-тъ си.

— Въ русскѣ-тъ медицинскѣ академіѣ проведено іедно странно съчиненіе подъ заглавіе: „За произвольно-то и искусвенно-то самопдство“. Въ тѣзи брошюрѣ авторъ-тъ прѣдлага необикновенно срдство противъ гладнѣ-тъ смърть, гдѣ-то и да іе тя на море или въ друго мѣсто: това срдство іе да іаде человекъ отъ самага себе си. Анселме авторъ-тъ на съчиненіе-то, казва, чи іедно тѣло, лишено отъ хранѣ, ся поддържа нѣкое врѣмя съ вѣтрешности-тъ си,

а подиръ това, като ся унищожатъ вътрешни-тъ вещества, температура-та му спада и произлѣзва смъртъ. Поради туй той мисли, чи единъ човекъ може по надълго да ся противи на гладъ-тъ, като си пуца кръвъ всѣкій день и ся храни съ ней. Той правилъ опити надъ двѣ животни, кои-то имали еднакви години и еднакво здравіе. На едно-то той не давалъ нищо да ѣде, а на друго-то пуцалъ кръвъ и го поилъ съ ней. Първо-то умрѣло, както обикновенно умирахъ отъ гладъ, а друго-то живѣло іеще нѣколко дена. Туй сръдство іе твърдѣ спасително при кораблетрушеніа-та, кога-то хора-та ся изнуждаватъ да ся ѣдатъ единъ другій. Нѣколко дена повече, като ся хранятъ съ кръвъ-тъ си, биватъ причина да ся спасятъ мнозина нещастни.

— Драгоценни-тъ метали не ся намиратъ само въ рудни-ца-та и въ рѣки-тъ; океани-тъ и морета-та съдържатъ и тѣ много съкровища. За да ся удостовѣримъ въ туй, стига да оковемъ единъ корабъ съ мѣдъ и да отидемъ да ся порасходимъ съ него по морета-та: той ще ся върне въ пристанище-то посребренъ. Много-то опити доказали, чи морска-та вода съдържи размѣсено хлористото-то сребро и чи подиръ седемгодишно плаване мѣдъ-та, съ кою-то сѣ оковани кораби-тъ, става таквази крехка, щото може да ся чупи съ рѣцѣ; въ ней ся заключава едно на двѣстѣ-тъ сребро. Единъ ученъ, Филдъ, утвърждава, чи въ океанъ-тъ ся намиратъ два милиона тонни (*) сребро, и чи, вѣроіатно, ся намиратъ въ него и други метали. За туй нѣщо хортували учени-тъ и въ замикло-то столѣтіе, и знаменитій-тъ химикъ Малагани писалъ въ 1787 год. чи въ морскъ-тъ водъ може да ся намери много живакъ също тѣй, както и въ морскъ-тъ соль.

— У Египта-тъ година-та ся наченвала въ іесенне-то равенство, кога-то води-тъ на Нилъ ся завръщали въ естественни-тъ.

(*) Тонна-та държи около 800 оки.

ен прѣдѣли. При Набонассара прѣди 747 год. до Р. Х. нова-та година ся наченвала на 26 Февр.; прѣди 25 години до Р. Х. — на 29 Августъ.

Религіозна-та година на Евреи-тъ ся наченва въ пролѣтно равноденствиѣ, на 20 или 21 Мартъ; гражданска-та година ся счита отъ ѣсенне-то равноденствиѣ, на 21 Септ.

Магометанска-та година ѣе лунна и поради туй мѣчно ѣе да ѣ ся опрѣдѣли начало-то. Тя остава назадъ всѣкъ години съ ѣдинай-сятъ дена. У Атиняне-тъ година-та ся наченвала въ пѣрвѣ-тъ лунѣ подиръ лѣтне-то повръщаніе на слѣнце-то; други-тъ народи на Гръцїѣхъ наченвали години-тъ отъ пролѣтно-то или пакъ ѣсенно-то равноденствиѣ.

При пѣрви-тъ кралѣе въ Францїѣхъ година-та ся наченвала въ Мартъ; въ девето-то столѣтіе назначено било да ся наченва тя на Рождество; подиръ това много врѣме пѣмало опрѣдѣленъ редъ. Всѣ-ка область празнивала новѣ-тъ години кога искала. Іудии ѣхъ наченвали на 25 Мартъ, други на 25 Декемврїѣ. По много-то подражавали Парисъ и наченвали новѣ-гѣхъ години въ страсти-тъ сѣбѣ-ботѣ, подиръ освѣщеніе-то на пасхали-тъ свѣщъ.

Въ 1564 год. Карлъ IX издалъ заповѣдь да ся наченва година-та отъ 1 Јаннуарїѣ.

— Много хора има да казвѣтъ, чи ги ѣе страхъ да путешествувѣтъ по желѣзни пѣтища, поради нещастїѣ-та, кои-то сѣхъ на тѣхъ случвѣтъ. Но по твѣрдѣ доостовѣри записи ся доказва, чи, откакъ сѣхъ ся направили желѣзни-тъ пѣтища, въ Францїѣхъ погинѣлъ само ѣдинъ путешественникъ отъ два милїона и раненъ само ѣдинъ отъ петъ стотинъ тисящи. А по хесапи-тъ за пощански-тъ калески и за пѣтуваніе-то сѣхъ коне за десѣтъ години ся убилъ ѣдинъ пѣт-нихъ отъ 356,000, а пакъ ся ранилъ ѣдинъ отъ 30,000. Ще ся рече, чи по желѣзни-тъ пѣтища по не ѣе страшно да бѣдешъ убитъ или раненъ, отколко-то при пѣтуваніе-то сѣхъ конѣе. Въ Бел-

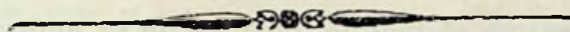
гійъ отъ деветъ милиона пѣтици по желѣзни-тъ пѣтища ся убиъ іединъ и отъ два милиона ся раниъ іединъ. Въ Пруссіѣ и въ Баденъ ся пада іединъ убитъ на 17 милиона и іединъ раненъ на 1,200,000 пѣтици.

— Гаварре, членъ на Французскѣ-тъ академіѣ, правилъ любопитни опити за оживленіе-то на невидими-тъ животни. Мъхъ, кой-то іе зетъ отъ покровъ-тъ на кѣщѣ-тъ, съдържи много микроскопически животни. Професоръ-тъ зелъ іединъ шѣпѣкъ мъхъ, държалъ го шейсетъ дена въ температурѣ-тъ на почервенияваніе-то, тѣй щото той изсъхналъ съвършено. Но кога той подиръ го пакъ полѣлъ съ водѣ, всички-тъ животни пакъ въскръснали и дошли въ движеніе, макаръ да сѣ ся намирали въ силнѣ теплотѣ и да сѣ били много врѣме мъртви.

— По нови-тъ извѣстія отъ Западнѣ Африкѣ разказвѣтъ за смъртъ-тъ на дагомейскій-тъ кракъ, Квезо. Туй кракъство іе основано въ начало-то на XVII вѣкъ. То занимава всичко-то пространство между устіе-то на Нигеръ, Волтѣ и послѣдни-тъ жиѣки на Конгскі-тъ планини. Макаръ да іе таквозъ голѣмо пространство-то, число-то на жители-тъ ся простира тука до 2,000,000 хора, отъ кои-то 180,000 сѣ роби. Година-та ся раздѣля тамъ на двѣ половини: пѣрва-та іе посвящена на войнѣ, а втора-та — на народни празници. Тази война не іе нищо друго, ами ловъ на роби, и ся изврѣшва отъ 12,000 войскѣ, отъ кои-то петъ-тъ хиляди сѣ жени или амазонки. Кога самси кракъ-тъ отива на войнѣ, четвъртата часть на всичко-то народонаселеніе му съпѣтствува.

Пѣрвій-тъ празникъ ся нарича Икеахъ-Ахелбехъ, или плата на пѣвецъ-тъ. Въ кракъство-то Дагоме ся намира съсловіе поети, мъжѣ и жени, кои-то нищо друго не правѣтъ, ами садѣ въспѣвѣтъ подвиги-тъ на господари-тъ си. Това наслѣдственно занятіе іе доста изгодно. Кракъ-тъ всѣкъ годишъ раздава награди на поети-тъ.

Ни ієдинъ отъ праздници-тѣ не става безъ приносініе чело-
вѣчески жертви. За този страшенъ обрядъ ся насипва височко мѣ-
сто до шесть аршина на голѣмій-тъ мегданъ въ столицѣ-тѣ Абомей
и ся закрива съ чадъри и пандери отъ разни бои. Кога дойде врѣ-
мя за жертвоприношеніе, краль-тъ казва на народа слово и назнача
първъ-тѣ жертвъ, коѣ-то въ сѣщѣ-тѣ минутѣ събличѣтъ, турѣтъ
въ кошницѣ и му ѣхъ донасіжтъ, а той ѣхъ собственнорѣчно хвърля
въ трапъ-тъ кой-то е направенъ посрѣдъ възвишенность-тѣ. На
дно-то на трапъ-тъ стоѣтъ джелати съ саби и тоѣги. Тѣ тосчасъ
убивѣтъ жертвъ-тѣ, отрѣзѣтъ ѣ главѣ-тѣ отъ туловище-то и ги
хвърлѣтъ на народъ-тъ, а той ги кѣса на парчета. Окървавени-тъ
останки хвърлѣтъ въ трапъ, гдѣ-то ставѣтъ ѣденіе за диви-тѣ
звѣрове.

СЪВРЕМЕННА ЛЪТОПИСЬ.

Отъ всичко, що ся ꙗе случило въ тѣзи пятнадесятицѣ, пай достойно ни ся види отъ вѣтренин-тѣ дѣла да упомнимъ за протести-тѣ отъ Търновскѣ-тѣ епархіѣ и жалби-тѣ отъ Самоковскѣ-тѣ, и да ги помѣстимъ тука за увѣреніе и вѣчно памятованіе на потомци-тѣ ни, кои-то, вѣроіатно, безъ достовѣрни документи, мѣчно ще вѣрватъ за отношеніѣ-та, кои-то ꙗе имало до сега къмъ насъ грѣцко-то духовенство и за коренно-то му повреждане отъ всѣхъ стѣрижъ.

Народно-то грѣцко събраніе, като не зе въ вниманіе прѣдложеніѣ-та на Български-тѣ прѣдставители, жители-тѣ на Търновскѣ-тѣ епархіѣ подадоха протести противъ неправедни-тѣ рѣшеніѣ на това събраніе, іединъ до Високо-то правителство, а другій до прѣдсѣдатель-тѣ на събраніе-то, Цариградскій-тѣ грѣцкій патріархъ. Жители-тѣ же на Самоковскѣ-тѣ епархіѣ, като разбраха, чи недостойній-тѣ имъ Архипастиръ, именуемъ Делн Матей, поради неспѣтность-тѣ на ума си и необузданность-тѣ на прави-тѣ си, кого-то тѣ съ безчестіе испѣдиха изъ помежду си, ся оправдава отъ върховно-то управленіе на Цариградскѣ-тѣ патриканъ, именуема велика църква и, като си остава пакъ священноначалникъ на първѣ-тѣ си епархіѣ, си проважда подобенъ нему намѣстникъ, подадоха жалби до Негово Имп. Величество, милосердѣйшій-тѣ ни Султанъ, и до патріархъ-тѣ да ся не назначава веки на тѣхнѣ-тѣ епархіѣ този архіерей, като, „человѣкъ лудъ, както казвѣтъ жалби-тѣ, и безбожникъ, на кого-то скверно-то име не тѣрпѣтъ нито да чувѣтъ веки въ епархіѣ-тѣ“.

Прѣди да помѣстимъ сами-тъ жалби, ній ще си позволимъ да изразимъ нѣколко мисли, кои-то ни ся іестественно възбуждѣтъ при четеніе-то имъ.

Ній не ще ся задоволствуваши да кажемъ само, чи тѣзи протести и жалби сѣ най краснорѣчиво подтвържденіе на за неисправность-тъ на гръцкото духовенство; чи тѣ іавно свидѣлствуваѣтъ за загубенно-то архіерейско достоинство въ гръцкѣтъ іерархіѣ за нравственѣ-тъ развалѣ и дълбоко-то поврежденіе на гръцки-тъ владици. Не! съ туй ній не ще ся задоволствуваши. Позна ся веки, чи духовенство-то, коіе-то сѣди на епископски-тъ и архіепископски-тъ сѣдалища въ Българіѣ, заключава въ себѣ си характеръ съвсѣмъ чуждъ на христіанство-то и противенъ на православнѣ-тъ нашѣ вѣрѣ; позна ся, казвами, това и не иска веки доказателство. Работа-та іе сега въ туй, позволява ли ни на насъ Българе вѣрата ни да припознаваши и да почиташи таквозъ іедно духовенство, коіе-то освѣпъ чи подава най съблазнителни примѣри, освѣнъ чи не съотговаря нито най малко съ прѣдставленіе-то, коіе-то начѣр-таваѣтъ църковни-тъ правила за духовній-тъ чинъ, іеще произвожда различни притѣспеніѣ надъ сиромашіѣ-тъ и ся злобно іари противъ народность-тъ ни. Безъ да ся вдълбяваши въ голѣми разсужденіѣ, въпросъ-тъ самъ ся рѣшава. Тѣй като правила-та църковни исхвърляѣтъ отъ духовній-тъ чинъ и за іединъ само отъ много-то пороци, кои-то имѣтъ гръцки-тъ владици, то ній ако не припознаваши за нищо владици-тъ изъ Българіѣ, не ще ги припознаваши спорѣдъ исканіе-то на вѣрѣ-тъ си, и ако напротивъ продължаваши да имъ ся повинуваш и да ги слушаши, ще ся повинуваш на челоуѣци, кои-то ся мислѣтъ да имѣтъ духовенъ чинъ, но кои-то сѣ отколѣ исхвърлени отъ него съ силѣ-тъ на църковни-тъ закони.

Естественно ще попитѣтъ слѣдъ това: „като іе противно на правила-та църковни да припознаваши гръцки-тъ владици за духовни началници, безъ владици ли сега да останемъ или, ще кажете,

да си искаме отъ папѣ-тъ духовенство, какво-то на съвѣтъ нѣкои“? Не! Нито безъ владци трѣбва да останемъ, нито пакъ отъ папѣ-тъ трѣбва да ги искаме. Ний щѣхми да постѣпимъ противъ правила-та на православнѣ-тъ църквѣ, противъ ученіе-то апостолско, и въ два-та случая, сирѣчь ако изберехми или да останемъ безъ владци, или пакъ да ги искаме отъ папѣ-тъ. Има друга връзка на въпросъ-тъ.

Извѣстно је, чи ний си имаме нѣколко владци Българе, които като държатъ здраво апостолско-то ученіе, ся украшаватъ съ добродѣтели и имѣтъ прилично-то на тѣхний-тъ архипастирскій санъ ученіе. Двама отъ тѣхъ живѣятъ сега тука въ столицѣ-тъ. Единъ-тъ је настоіателъ на Българскѣ-тъ нашѣ църквѣ. Той ся похвалява за достоинства-та си не само отъ всички-тъ си іединородци, по и отъ други-тъ православни, дору и отъ сами-тъ Гърци. Другій-тъ живѣе частно въ Цариградъ, като го лишили фанаріоти-тъ, по завистъ и недоброжелателство отъ приличнѣ на достоинства-та му епархіѣ. Какво искаме ний повече? Можемъ ли да ся лѣжимъ, чи фанаріоти-тъ, като не почитѣтъ вѣрѣ-тъ, ще ни отпустѣтъ сами отъ подѣ власть-тъ си и ще ни рѣкоположатъ епископи отъ рода ни, кои-то да имѣтъ благочестіе и добри нрави, догдѣ тѣ могатъ да си рѣхатувѣтъ и да ся хранѣтъ съ гърбове-тъ ни? Ако ся съгласи фанаріотскій-тъ патріархъ да ни рукополага български архіереи, нрави-тъ имѣ, както показва опитъ-тъ, ще бѣдѣтъ също такви, какви-то имѣтъ и други-тъ грѣцки владци, ако не бѣдѣтъ тѣ избрани отъ другѣ стѣрнѣ, и ний все трѣбва да ги отхвѣрлимъ съ него наіедно, спорѣдъ правила-та църковни, за да можемъ, като основаемъ независимѣ іерархіѣ, да дѣржимъ и вѣрѣ-тъ си въ чистотѣ, и народностъ-тъ си свободно да развиваме, подѣ защитителни-тъ крила на прѣвозлюбленій-тъ си Самодержецъ, Абдулъ Меджида.

Спорѣдъ това, намѣсто наши-тъ Българе да искѣтъ отъ фанаріотскій-тъ дворъ владци — коіе-то је даже противно на църков-

ни-тъ правила — и намѣсто безполезно да чакжтъ отъ него изпълненіа на законни-тъ си желаніа, нали је по добръ да си направѣжтъ іедно формално отреченіе отъ изгнило-то и заблужденно-то духовенство гръцко, тачи да припознајжтъ български-тъ владици за началници и отъ тѣхъ да искжтъ да имъ ся ржкоположжтъ архіерен съ необходимни-тъ добродѣтели христіански? Туй је най вѣрній-тъ и най лесній-тъ пѣтъ да ни ся удовлетворижтъ желаніа-та, да ни ся умиротвори съвѣсть-тж и да ни ся успокои религіозно-то чувство, коіе-то гръцки-тъ владици безстыдно толкосъ врѣме веки оскърблявжтъ съ противни-тъ на нашж-тж вѣрж постжпки свои Правительство-го на Негово Имп. Величество нито най малко не ще ся противи на тѣзи постжпкж, ако хване да интригува гръцкій-тъ патріархъ и да си прѣдставлява берати-тъ; защо-то, какво-то је на всиница ни извѣстно, то је повелѣло всѣкій іединъ народъ да бжде свободенъ да си държи и исповѣдва вѣрж-тж, спорѣдъ какво-то изискувжтъ законни-тъ нейни, и освѣнъ това берати-тъ на гръцкій-тъ патріархъ му сж дадени за опѣзи христіане, кои-то искжтъ да го припознавжтъ за духовенъ началникъ и го почитжтъ за такъвзи по вѣрж-тж си. Тѣ сж дадени за да може той безпрѣпятственно да употреблява власть-тж си само надъ тѣхъ спорѣдъ вѣрж-тж имъ, а не за всички-тъ христіане, щжтъ не щжтъ го. Като правила-та църковни, като наша-та совѣсть не ни позволявжтъ да го имами веки за началникъ-тъ въ духовни-тъ си дѣла и като само-то Императорско правительство иска всѣкій свободно и безъ всѣкакво насиліе да си държи вѣрж-тж, кой може да на насили да припознаваме іедно духовенство, коіе-то евангеліе-то и други-тъ правила на вѣрж-тж ни громогласно осаждажтъ и исхвърлжтъ отъ клиръ-тъ, отъ коіе-то ся хули вѣра-та ни между други-тъ народи, отъ коіе-то ся погнусява чисто-то сърдце христіанско и отъ коіе-то толкова обезпокоителни жалби ся подавжтъ на правительство то, за да ся прѣкъснжтъ безпрѣстанни-тъ притѣсненіа, кои-то произвожда то съ свя-

щенно-то имя на върж-тъ? Една религіозна власт ѝе тогава сѣ властъ, когато тя си има основаніе-то въ самж-тъ върж на народъ-тъ. Но кога тази властъ противорѣчи на правила-та на върж-тъ му, тя никакъ не може веки да ся нарече властъ. Тя ѝе веки прахъ и пепелъ отъ едно зданіе, лишено отъ основаніе-то си и струполено отъ єдинъ стрѣмнищъ въ дълбокъ безднъ, гдѣ-то никаква дѣря веки не може да покаже напрѣшнє-то му сѣщєствованіе.

Да прѣдложимъ сега речени-тъ протести и жалби, кои-то сѣ испроводиха до Правителство-то и до патриархъ-тъ, по сѣдствіе на тѣзи мисль, чи негли грѣцкій-тъ патриархъ ще ся образуи и ще испълни молбж-тъ на миним-тъ си чєда, или чи Правителство-то ще ся намѣси въ религіозни-тъ дѣла на едно общество.

ПРОТЕСТИ-ТЪ ОТЪ ТЪРНОВО.

ВАШЕ ВЫСОКОПРЕВОСХОДИТЕЛСТВО!

Честното царско правителство, като благоизволи да земе въ призьрїиє (предъ очи) повторителныты жалбы на Българскія нашъ народъ, даде висока заповѣдь за да ся състави при Патриархїята събраніе отъ прѣдставители на разнытъ народы, които исповѣдватъ грѣцката вѣра за да са разглѣда и направи сїстемата на церковно-то правленіе.

Грѣцката ієрархїя възползувана отъ преимущєствата, които ѝ дава пожеланїето ѝ за да потѣпчи праведнытъ желанїя на нашїа Българскы народъ, тури въ дѣйствиє сичкитѣ срьдства, които само едно свое корыстїе може да оправдає, и завърши щото нашыя народъ да са непредставя въ това събраніе съразмѣрно съ Грѣцкія.

Събраніе то днесъ съставляемо почти исключительно отъ Грѣцы не обръща никакъ вниманїе къмъ причинытъ, които сѣ го свикали и дѣйствува подъ влїянїє то на Еллинизма во вредъ на народытъ, които сѣ подчинєны на Грѣцката ієрархїя. Сички тѣ постановленїя на туй събраніе надѣгать да на отчуждѣтъ отъ религіозното равен-

ство съ Грьцѣтъ и да поставѣтъ въ едно работѣнно състояніе предъ іерархіята. Неправедно учрежденното вышегласіе на Грьцкѣтъ представители въ туй събраніе потъпкува законнытъ наши правдини.

Сичко що са представи отъ наша страна на време отхвърлиса и нашитъ забѣлежванія не са приематъ. Осмѣлихъ ся даже и законытъ на вѣрата ни да припобрежатъ за да лишатъ Епархіитъ отъ правата да си избиратъ сами Архіерентъ.

Отчаянны на конецъ отъ произволнытъ и едностранчевитъ дѣлїя на туй събраніе, ный чрезъ пълномощныя си Х. НИКОЛИ Минчоглу обръщамы са къмъ мудрото царско правителство и припадамы, и пакъ просяще царската милость и правосѣдіе за да са четатъ во вниманіе нашитъ праведны молбы и да ни са даде въ іерархіята равно право съ Грьцѣтъ. Ный смы принуждены *Ваше Высокопревосходителство*, да исповѣдамы какъ е почти невъзможно намъ да са подчинимъ самоволно на таквыи обидны за народността ны уложенія, които туй събраніе ище да ны наложи вопреки на даруванно то отъ высокія девлетъ гражданско равенство на сичкытъ народы въ Имперіѣта. Ный смы въ пълно увѣренны какъ и честното царско правителство не ще съизволи тѣй да са онеправдава найвѣрныя отъ народытъ на държавата. Зарадъ туй и нѣговото правосудію призывавамы въ туй обстоятелство, благонадѣждны какъ ще на удостои на своята блага милость!

ВАШЕГО ВЫСОКОПРЕВОСХОДИТЕЛСТВА.

Всенижайшии рабы,

жители Търновскы съ каазата.

ВСЕСВЯТѢЙШІЙ ПРѢДСѢДАТЕЛЮ!

Понеже поглавнытъ отъ народнытъ и христїанскы наши Българскы правдини никога не са зехъ искренно прѣдъ очи отъ достопочтениото народно називаемо събраніе въ Патріархіята съсѣ

сичкытъ праведны и навремы забѣлѣванія на нашитѣ едиородцы, и особенно на нашія полномоцныи Г-нѣ Х. Николи Минчогу.

Долуподписаннытъ чада на общата наша православна черква, жители на Търновската епархія неможемъ да участвуваме отъ сега на татѣкъ чрезъ наша полномоцнѣ въ дѣлата на събраніе, на което повече отъ рѣшеніата противу-стоятъ явно на христіанскытъ наши и народны Българскы праведны интересы. Защото, вынѣгы е земаю прѣдъ очи вещественнытъ и народнытъ на грѣцкото духовенство и на грѣцкыя народъ интересы, когато ный и наедно съ насъ сичкытъ Българи, като христіеи и едновѣрны братя съ грѣцкытъ понесли сми толкози жертвы, само и само за сохраненіето на братското и христіанско онуй согласіе и любовь.

Сичкытъ почти почтенны членове на туй грѣцко собраніе показяхъ повече едностранчивость несправедлива и вынѣгы са грѣжяхъ за да загдужатъ Българското чюство на двамата или трима наши прѣдставители, чюство което обстоятелствата и положителността на различнытъ притѣсненія отъ страната на грѣцкото духовенство оправдахъ совершенно прѣдъ нашія народъ. Заради туй ный никога немислимы да отстѣпимъ нито на една точка отъ най същественнытъ и драгоцѣннытъ наши епархіалны правдинны; защото съкій отъ насъ разумѣва христіанското ни право въ избраніето на нашитѣ архіереи, а чрезъ тѣхъ и на Патріарха, както туй было доказано въ приличното време на почтенно-то туй собраніе отъ нашія прѣдставитель, който добръ направи, дѣто не пріе рѣшеніето за този прѣдметъ, но длѣженъ бѣше да засѣдава слѣдующытъ заседания на събраніе-то, защото са надѣяхмы че единъ день може да ся подкрѣпи и отъ другы неговото мнѣніе въ отношеніе къмъ драгоцѣнното туй епархіално право на правослатнытъ христіаны. А сега когато нищо таквозъ не станѣ, а честното собраніе дава почти край на дѣяніята си, нашія полномоцныи прѣдставитель, като

ви превручи настоящія нашъ протестъ дѣженъ е да прѣстани отъ да засѣдава въ таквози едно странчево собраніе.

А като са отведе нація пълномощный дѣжни сми да му дадемъ сѣко пълновластіе за да удовлетвори и подкрѣпи дѣто и както трѣба каноническытъ наши правдини, защото ный неможемъ да припознаймы като праведно узаконениото вече отъ туй собраніе начало за избраніето на епархіалнытъ архіереи, а особено на тѣзи по Българія; защото ны сички Българи, като са намѣрвамы прѣдъ черквата общата наия майка и прѣдъ узаконеннытъ нѣща отъ туй собраніе въ твърдѣ различни обстоятелства нежели гърцытъ и мамы и поголѣма нужда за да избирамы самы нашитѣ архіереи. Защото чрезъ този способъ и у насъ Българытъ ще са образува достойно еднородно и едноязычно духовенство заради нашитѣ по языка отличителны отъ грьцкытъ черквы.

Страданіята, които сме прѣтърпѣли и еще търпимъ отъ грьцкытъ наши Архіереи, требаше да родятъ безпримѣрнытъ онѣзи событія на проселитизма, които са появили по нѣкои мѣста изъ Българія, и които громко говорятъ за наия полза. А особено свещената длѣжность и тежката онѣзи христіанска отвѣтственность, налагать на общата днесъ наия майка, безкрайната онѣзи нужда за да оправдай днесъ найпаче едно каноническо справедливо и естествено желаніе на нашыя народъ, защото сѣко продължително избѣгванье въ удовлетвореніето му ще увеличи повече существующата вече грозна буря въ черквата и непостоянството къмъ благочестіето на едно православно нейно множество тройно почти отъ грьцкото. Недостатъка на грьцкыя языкъ въ Българія отъ кждѣ языка и явната негова наклонность къмъ еллинизма, като докарватъ до крайно отчайваніе сичкыя нашъ народъ ще да даждѣ пища и поощреніе на една нежелателна религіозна съблазнь по сичка Българія.

Заради туй Всесвятѣйшій прѣдсѣдателю, ако Вел. Хр. черква и почтенното днесъ въ патріаршіята собраніе, желятъ искрено

миръ на православнитъ христ. безопасность и утвърдѣніе на православната наша вѣра въ мѣстата ны длѣжны сѣ да ны доставятъ пълно и съвършенно равенство съ гърцытъ прѣдъ общия жертвеникъ на черквата, и пакъ ако Вел. черква едностранчиво и противу Апостолскытъ Синодалны законы исключи епархіотытъ отъ избраніето на архіерентъ имъ; ако при това исключи Българитъ отъ будущето управление на черковнытъ дѣла и неотвори на Българското духовенство пътъ до найвысокытъ достоинства и чиновы черковны, но наиротивъ учреди грьцка една духовна аристократія както е била и до днесъ и ны лиши отъ праведното равенство съ грьцкыя народъ тогазы отдаваемото намъ отъ черквата громко названіе: „Чада возлюбленна на Великата Христова черква и братія христіаны“ става ужасна и обидна за насъ пасмѣшка; защото като сми лишены отъ правдинытъ, които иматъ гърцытъ и тѣхното духовенство ний неможемъ почтенно и дерзновенно да ся гордимъ за напредъ като членови на православното множество защото сми таквызи само по име а дѣломъ сми робы на една религіозна система жестока не само въ христіанскы по и въ общественъ смьслъ.

Надѣсмы са че неправамы христіанскытъ наши длѣжности прѣдъ православната черква, като излагамы искрено прѣдъ нея нашата жялоба, и докѣто е еще врѣме прѣварямы да отфърлимъ отъ нази сѣ ответственностьта на възможнытъ соблазны, които могатъ да истекатъ отъ едно таквози неправилно отношеніе на черквата къмъ насъ. Туй като излагамы просимы всесвятытъ молитвы и благословенія Вашего всесвятѣйшества, и молимъ да благоизволите да заповѣдате да ся помѣсти въ актовытъ на собраніето настоящія праведенъ и законенъ нашъ протестъ.

Вашего Всесвятѣйшества

Рабы смиренны

жители на града Търново и каазата му.

ЖАЛБИ-ТЪ ОТЪ САМОКОВЪ.

Державнѣйшій, Тиняйшій и Милосердѣйшій нашъ царю Султанъ Абдулъ Медидъ Ханъ ефендимизъ!!!

Вашему величеству до лица земли паки кланяющеся благочестно облюбызаемъ слѣдъ степъ царскихъ Вашихъ погъ.

Мы долуподписаниин вѣрнѣйшии и благопокорнѣйшии Ваши подданицы и садакатлія рая, предварително изложихмо Царскому вашему Престолу харакете те Дели-матесви подробно, по настоящемъ жо, отъ соотечественниците ни въ Цариградъ и отъ други нѣкои си пріятели наши, както и отъ вѣстниците научавамесе че противно на молебните ни смиренни писма до Патриканата за да ны освободатъ отъ досеганинью ни владыка Матеа, отъ когото въ разстояние чотыредесятно годишню време истеглихмо толку бѣды и срамове, пакъ му простила грѣшките и го оставила пакъ за Күрїархъ на тая наша бѣдна спархїа, и праща неговъ нѣкой си нему подобенъ векилинъ на име Пандіа, воистинну Болгаринъ и макусъ направенъ епископъ за Самоковъ като да наскокнеме отъ дожда на градушката.

Матей преди да избѣгне отъ Самоковъ, и отъ борчовете си, рѣкъ: „Епархїата Самоковска мене е арпалѣкъ.“ Намъ се чини че Всевышній Богъ ни е дарувалъ многолѣтнаго, Величайшаго и Милосердѣйшаго нашего царя Султанъ Абдулъ Меджитъ Ханъ Ефендимѣза, на когото сме благопокорнѣйшии и вѣрни подданицы, и знаеме че честитый нашъ Царъ пеще да ни остави робъ Матееви да сме и за напрешъ. Но тая рѣчь видиса да е отъ патриканата която на насъ Болгарете всегда се показува като мащиха, а не като майка и да се дадатъ на Матеа шестдесятъ хиляди души Болгаре за робъ, нищо не е ней на Патриканата.

Грѣшките и злоупотребленїята Матееви простила му великата Церква. Вѣруваме, многолѣтний Царю! и не ся сумнѣваме: зачтото грѣшките му докачатъ мїрянѣте, а не калугерете и великата грѣцка

Церква, но душата ни, челядта ни, стоката ни и честта ни е Царева. И надѣме ся че Державнѣйшій нашъ Царь и честното ни Правителство, нече да му ги опрости: та заради това припадаме на Царските Ваши нозѣ и ся кланяме до лица земли, молящия се съ горещи слъзъ, за да ся умилостави на насъ, та да заповѣда да се вдигне совсѣмъ Матеа отъ тая наша бѣдна епархія Самоковска: зачтото неостана почестъ камъто него до толку, чтото не искаме ништо името му да чуеме, колми паче да му се поменува въ церквата ни, което ны вреди и душевно споредъ религіята ни: а пакъ е религіозна наша должностъ да се поменува скверното му име въ церквите ны, което никакъ веке нещемъ да стерпимъ.

Прочетъ неостава ны друга надежда, освенъ на общаго отца нашего и Царя, и на честното ни Правителство, което като се смили на насъ смиренна фукара и вѣрна рая, да ны освободи совсѣмъ отъ Матеа, та да будемъ топли молебницы ко всевышнему Богу и отъ сенова за предрагоцѣннѣйшого ни Царско добро здравіе. Державнѣйшаго и правдолюбивѣйшаго и милостивѣйшаго нашего Царя Султанъ Абдулъ Меджидъ Ханъ Ефендимъжа, егоже Держава да будетъ во вѣки! аминъ.

*Върнѣйшіи подданныи вси жители Епархіи
Самоковскія мали и велики.*

ВАШЕМУ ВСЕСВЯТѢЙШЕСТВУ

сось священнымъ окрестъ него народнымъ соборомъ!!! Паки покланяющияся цѣлуваме въ рѣцете съ благоговѣніемъ.

Предварително ви явихме подробно за дели-Матея, който за да не повтаряме паки умолчавамеси, на кжсо ви казваме какъ съ общенароднымъ рѣшеніемъ отъ сичката Самоковска епархія просимо непреложно достолюбезнаго нашего соотечественника Г-на Авксентія за архипастырь и кириархъ нашъ, а дели-Матея и неговите велики каквито и да са, нещеме ги ни варени ни печени. Того ради ся умолявате благопокорнѣйше, да ни опредѣлите ищмаго ни Ав-

ксентія за архіереа и киріархъ на нашата бѣдна епархія Самоков-ека, ако искате да ни имате духовны чада и за напредъ: ако ли не, предпочитаме совсѣмъ да останемо безъ архіереа и киріархъ, безъ когото си и можеме, пежели да кабулиме дели-Матеа или неговъ векилинъ или ти другого нѣкого за нашъ архіереа. Г-на Авксентія просиме зашто е истиненъ архипастырь, и разбира отъ лзыкътъ ни, што са надѣме да ни поучава съкоя недѣля на Божественій законъ, и да ни приказва царските усуле ежедневно, като опитецъ въ царските и церковните законы; а дели-Матеа и векилете му за това нещеме, зашто отъ както е стѣпилъ въ тая бѣдна наша епархія не ни е проповѣдалъ ни еднаждъ въ църква слово Божіе; но напротивъ реваніята по църквата, хоканѣта по священниците и псалтовете и проч. Най послѣ же да ни окривдява на правда и предъ честното ни правителство, че сме бунтовници и незнамъ що; зашто го оно въспре да не притура на сиромасы повече данокъ во имя мири-парасъ и да не зима монедыте мири фіяды. Негли сме негови илоте, или неговы робе незаробени, та не можете да ни избавите отъ тоя людъ и безбожникъ? другого же нѣкого пакъ за това нещеме, зашто непознаваме правите му; а пакъ общата ни майка Святая великая Христова църква, всегда ни е прашала полошь а не подобръ архіереа.

Стига сме всесвятѣйшій и священній соборе теглили въ разстояніе 24-годишино отъ тия злы вълцы, като отъ Іеремія и дели-Матея; но вмѣсто него пратете ни почитаемаго ни Г-на Авксентія, возлюбленнаго нашего соотечественника за да останемо и за напредъ.

Вашега покланяемаго ни всесвятейшества

*Духовній чада и благопокорнѣйши
жители града Самокова.*

Политическій Дневникъ.

Често хора-та, като извършватъ нѣкои велики дѣла, прѣдста-
вляватъ, чи ги извършватъ по пріятелство, по състраданіе или по
други много или малко нравствени побужденія; но слѣдъ вѣтъмъ ся
показва, чи двигателъ на тѣхни-тѣ дѣйствія били интересъ, само-
любіе и тѣмъ подобни-тѣ.

Когато въ миналѣ-тѣ години Французскій-тъ Императоръ ся
обіави за Италіѣ срѣду притѣненія-та на Австріѣ, поиска сво-
бодѣ-тѣ на полвинострѣ-тѣ и ся показа готовъ да употреби ма-
теріали-тѣ и нравствени-тѣ сили на Франіѣ, за да спасе и воз-
обнови Италіанскѣ-тѣ народностъ, Италіанци-тѣ не знаѣха край на
радостни-тѣ си викови и на високи-тѣ похвали, съ кои-то осипваха
Наполеона III. Французи-тѣ ся въсхищаваха, чи имъ ся прѣдста-
влява случай да си излеѣтъ благородниѣ-тѣ крѣвь за свободѣ-тѣ
на такѣви народъ, какво-то италіенскій-тъ. Въ други-тѣ страни,
гдѣ-то чловѣци-тѣ нѣмаха причинѣ да бѣдѣтъ пристрастни къмъ
неправѣ-тѣ стѣрѣ, похваляваха това великодушіе и благородство,
като знаха іедно живо съчувствіе къмъ невинно страждущѣ-тѣ И-
таліѣ. Торжественно-то обіавленіе на Наполеона, чи Франціѣ по-
тѣрси завоеванія, но іе готова да поддѣржа наврѣдѣ, гдѣ-то ся
показва нужда, просвѣщеніе-то и напреднованіе-то общечловѣческо,
чи той не може да остави безъ защитѣ съюзникѣ-тѣ и близкіи-тѣ
си родственникѣ, когато Австріѣ іе готова да го струши и проч.
и проч., успокояваше мнозина отъ недовѣрчиви-тѣ и страшливи-тѣ,
кои-то бѣха готови да видѣтъ въ подиemanіе-то на грѣмани-тѣ
сили на Франціѣ врѣхъ Австрійскѣ-тѣ имперіѣ заіевователенъ духъ.
Война-та ся начала и свърши; заключися Виллафранкскій-тъ миръ;
станаха уступки отъ стѣрѣ на Австрійскій-тъ императоръ за бла-
госѣстоіаніе-то и свободѣ-тѣ на Италіѣ, и всичко ся веки свър-
шаваше безъ да ся доведе въ подозрѣніе великодушіе-то Наполе-
оново и благородство-то на Французи-тѣ.

Сега ся наченжли динѣ силно да ся съмнѣвѣтъ въ това великодушїе, въ това благородство, защо-то ся иска за тѣхъ нѣкоїе възнагражденїе.

Юще тогава, когато нова-та политика Наполеонова не бѣше ся искала, кога-то имаше нѣкоїа хладность между Англіѣ и Франціѣ, и па англійскій-тъ посланикъ въ Парисъ бѣше ся порѣчало да струва прѣговори между два-та двора, въ число-то на други-тъ слухове, кон-то ся разнасѣха слѣдъ отпращанїе-то на този дипломатъ въ Лондонъ, ся думаше, чи Франціа зема Савойѣ. Найнапрѣдъ захортуваха за това нѣщо нѣкои газети отвѣтъ Франціѣ, какво-то *Енденандансѣ Белѣжѣ* и *Норѣ*. Скоро заприказваха за Савойѣ и французски-тъ журналы, но се разгѣдваха отнайнапрѣдъ въпросъ-тъ, като їединъ простъ слухъ. Догдѣ їе ще хортуваха за този прѣдмѣтъ по неважни-тъ французски газети, можѣше да ся мисли, чи той не излѣзва отъ прѣдѣли-тъ на журналистикѣ-тъ. Но ето двѣ газети *Неи* и *Ла Патри*, кон-то ся числѣтъ за полвиноофициални, ся присѣдинявѣтъ къмъ други-тъ, и їе ще съ доказателства, чи Савойѣ трѣбва да ся отдаде на Франціѣ. По поводъ-тъ, чи управитель-тъ на Ниццѣ запретилъ на газетѣ *Авеніѣ* да пише за присѣединенїе-то на Савойѣ и на Ниццѣ къмъ Франціѣ, *Неи* възстава противъ това запрещенїе и казва, чи їе чудно Пїемонтско-то правителство да държи двѣ политики въ въпросъ-тъ за присѣединенїе-то. „Ако то мисли, казва полвиноофициалнїй-тъ журналъ, чи трѣбва да ся пита народонаселенїе-то задъ Алпи-тъ, то трѣбва да чуїе и желанїа-та на народъ-тъ отсамъ Алпи-тъ. Начало-то на народности-тъ не може да принадлежи къмъ тѣзи понятїа, за кон-то Паскаль дума: *истинна задъ планинѣ-тъ їе заблужденїе отсамъ планинѣ-тъ*“. Съ туй тази газета даде поводъ да ся мисли, чи французско-то правителство има желанїе да присѣедини Савойѣ и Ниццѣ къмъ Франціѣ. *Ла Патри* слѣдъ неѣкъ написва їединъ членъ подъ заглавїе: *Желанїа-та на Савойѣ* и ся сили да докаже съ него, чи

Савойіа трѣбува да ся отдаде на Франціѣ, зашто-то само-то населеніе, като французско по ѣзикъ-тъ и прави-тъ, желаіе туй, зашто-то на Франціѣ іестественни-тъ граници сѣ Алпи-тъ и зашто-то ней іе необходимо да има въ рѣцѣ-тъ си този ключъ, кога-то при варта-та ѣ става силно іедно царство, и проч.

Двѣ доказателства вѣобщо ся прѣдставляхтъ отъ французски-тъ газети, чи Савойіа трѣбва да принадежи на Франціа: іедно, чи това іе желаніе-то на народонаселеніе-то ѣ, а друго, чи Франціа трѣбва да си простре прѣдѣли-тъ до тамъ, до гдѣ-то само-то іестество ги назначава. И дѣйствително има въ Савойѣ партиѣа, коіа-то желаіе да стане съіединеніе-то на тѣзи область съ Франціѣ, има и газети, кои-то ся поддържали тѣзи мисль, както видѣхми и по горѣ, но има и друга партиѣа, коіа-то иска да си остане область-та подъ скиптръ-тъ на Сардинскій-тъ краљ и, може, тази партиѣа да іе по многочисленна. Тогавя като газети-тъ въ Франціѣ ся засилвахтъ да увѣрѣхтъ всичкій-тъ свѣтъ, чи Савойіа ся тегли къмъ Франціѣ, нежданно става между Савойци-тъ іедно заявяваніе, съвсѣмъ противно на това увѣреніе, и туря тѣзи журнали въ посрамленіе и въ недоумѣніе. Газета *Statut et la Savoie* обпародвала іедно възглашеніе къмъ жители-тъ на Шамбери и намѣрва въ тѣхъ силно съчувствіе, коіе-то ся искало блистателно.

Това възглашеніе ся заключава въ слѣдующи-тъ редове:

„ О ѣграждане !

„ Въ теченіе-то на шесть мѣсяца наша Савойіа, като ся облягаше на право-то, като вѣрваше на привязанность-тъ и на благородство-то на краля си и ся занимаваше съ развитіе-то на свободни-тъ си учрежденіа, съ прѣзрѣніе іе глѣдала на едри-тъ и дребни-тъ честолюбіа, кои-то желахъ да ѣхъ вѣртѣхтъ отдалечъ или отблизо“.

„ Неіж не ѣхъ безпокохъ интриги-тъ на хора-та, кои-то не

могоха подиръ нехватовѣрни усилия да събиратъ двайцѣтъ подписа подъ молби-тъ, кои-то тѣ наврѣдъ разностѣха“.

„Сега искатъ да ся възползуватъ противъ неѣ съ туй сѣщо-то мълчаніе, съ туй спокойно, твърдо и гордо положеніе“.

„Не чувами ли ній дерзостливи увѣренія: Савойіа іе съгласна, цѣла Савойіа съ петърпѣніе чака присѣединеніе-то си къмъ Французскѣ-тъ имперіѣ“?

„Тѣзи безъ основаніе и лѣжливи увѣренія прѣмнѣха прѣдѣл-тъ; за тѣхъ ся уловиха полвинофициални-тъ органи на Имперіѣ-тъ и ги прѣдставляватъ на дипломатіѣ-тъ и на правителства-та европейски“.

„Да мълчимъ по пататакъ ще рече, чи сме съгласни съ тѣхъ и чи сме имъ съучастници“.

„Наше-то бездѣйствиіе ще да іе низко отреченіе отъ сами си насъ“.

„Савойіа не ще ся отрече отъ неѣ си. Като излѣже недостойни-тъ надежди и отвратителни-тъ хесапи, тя ще тури срѣщу интриги-тъ твърдѣ-тъ си волѣ. Ще бѣде доста отъ стѣрни-тъ и іедна откровенна и засиленна дума. Съграждане! дойде время твърдо да си искажемъ чувства-та съ заіавяваніе, блистателно като слѣнце-то, важно като нашъ-тъ страхъ за заплашваемо-то отечество, спокойно и достойно както право-то и свобода-та, торжественно както справедливостъ-та“.

„Отъ всички-тъ стѣрни тази мисль ся исказа съ учудителнѣ живость. Наша-та стара земя ся люлее и подига. Всѣкій отъ наши-тъ градове да си има мѣсто-то въ туй благородно завардяваніе на найскѣпни-тъ ни интереси. на Шамбери принадлежи честь-та за вървѣніе напредъ“.

„Нека въ недѣлѣ, на 29 Јануар, по два сахатя подиръ пладнѣ сябиратъ на Марсово поле всички-тъ усердни граждани, кои-то разбиратъ, какво-то и ній, чи да ся присѣедини Савойіа

къ Франційъ ще рече за насъ безжалостно да си изгубимъ свободѣ-тъ и страшно да ся раздере отечество-то ни на парчета; да ни ся зарови минало-то, да ся остави бъдуще-то ни безъ исторіѣ, да ся опустоши столицѣ-тъ ни, да ся хвърлимъ въ неизбежно съборваніе и да на накарають съ страхъ да чакаме неизвѣстно бъдуще“.

„Отъ мѣсто-то, гдѣ-то ще ся сберемъ, ний ще отидемъ при достойнѣй-тъ и благороднѣй-тъ политическій прѣдставитель на наше-то правителство съ твърдо и достойно спокойствіе, съ мирно и важно съгласіе, прилично на граждани, кои-то сѣ проникнати съ чувство на великъ обѣзаниость“.

„Ний ще му искажемъ наше-то теглѣніе къмъ Виктора Емануила II, краля рицарѣ, непоклатнѣй-тъ покровитель на политическѣ-тъ ни свободѣ, кой-то је и сега пръвъ воинъ за да заварди най благородно-то дѣло“.

„Ний ще му искажемъ твърдо-то си намѣреніе да останемъ подъ властѣ-тъ на конституціонно-то правителство при наше-то благо управление“.

„Ний ще го помолимъ да прѣдаде на истѣй-тъ краљ израженіе-то на отечестволюбивнѣ-тъ ни желаніѣ“.

„Знаменитѣй-тъ силъ на Савойскѣй-тъ домъ, потомецъ на толкова юнаци, благородно привязани къ странѣ-тъ, коѣ-то ги је тѣй възвисила въ свѣтъ-тъ, не ще ни накара да заплатимъ съ свободѣ-тъ си, съ състоѣніе-то и съ по добри-тъ си блага за независимостѣ-тъ на тѣзи прѣкраснѣ Италіѣ, за коѣ-то толкозъ юначпо ся бѣха синове-тъ на нашѣ Савойѣ“.

„Прочес до недѣлѣ! нека стане тозъ день неодолимо съединеніе отъ граждани-тъ на всички-тъ классове, отъ работници-тъ на всички-тъ съсловіѣ и отъ Савойски-тъ чиновници, за забранѣ на нашѣ-тъ свободѣ и на Савойско-то отечество“.

Жители-тъ на Шамбери ся обадили на това привикване и въ голѣмо количество отишли въ опредѣлений-тъ день на кѣщж-тъ на управитель-тъ. Двайцѣ и четире депутата му ся явили и, като му засвидѣтелствовали чувства-та на по много-то жители, питали го, истиниѣ ли ще ся отдѣли Савойѣа отъ Сардиніѣж. Управитель-тъ имъ съобщилъ депешж-тъ на графа Кавура, коѣа-то дума, чи сардинско-то правителство нѣма намѣреніе да устъпи Савойѣж на Франціѣж. Народъ-тъ посрѣщилъ това извѣстіе съ радостни викове: „да живѣе краль-тъ! да живѣе свобода-та! да живѣе съединенна-та съ Пиемонтъ Савойѣа!“ Вечерь-тъ тѣзи чувства били заіавени іеце по тържественно.

Въ Франціѣж истѣжували това движеніе, по желаніе-то си, като движеніе на по малко-то. Но такава тѣжукване не може да ся пріеме за вѣрно. Истинна, чи Савойѣа по географическо-то си положеніе, повече принадежи до Франціѣж или Швейцаріѣж, а не до Италіѣж; чи іазикъ-тъ и прави-тъ ѣ сѣ французски, и поради това може да ся тегли кѣмъ Франціѣж. Но отъ другъ стѣрнж тѣа ся тегли и до Сардиніѣж, защо-то сардинско-то законодателство дава на жители-тъ по голѣмж свободж, отколко-то може да имъ даде Французско-то. На право и рѣшително, жители-тъ на Савойѣж най добрѣ отивѣвѣ да ся съединіѣтъ съ Швейцаріѣж, защо-то тогазъ безъ да си изгубвѣтъ свободни-тъ наредби, тѣ ся съединявѣтъ съ страниж смежиж, въ коѣж-то намиржтъ и народность, іедиаквж съ тѣх-нж-тъ.

Въ Англіѣж не угажда подобно желаніе отъ стѣрнж-тъ на Франціѣж за присъединеніе-то на Савойѣж. Въ палатж-тъ на лорди-тъ питали министерство-то, имѣтъ ли основаніе слухове-тъ за отдѣленіе-то на Савойѣж отъ Сардиніѣж. Отговоръ-тъ билъ, чи правителство-то на Нейно Величество нѣма никакви извѣстіа за миним-тъ прѣговори между Франціѣж и Сардиніѣж зарадъ присъединеніе-то на герцогство Савойѣж и на графство Ниццѣж кѣмъ владѣніа-

та на Французскій-тъ императоръ. Този отговоръ не билъ удовлетворителенъ и поради туй подиръ нѣколко дена въ долниж-тъ палата Г. Дизраели искалъ да ся съобщятъ документи-тъ, кои-то ся отнасятъ до Савойѣ. Лордъ Джонъ Россель искалъ время за размышленіе, и подиръ два дена објавилъ, чи минжалъ-тъ години въ мѣсяць Юлій писано было за савойскій-тъ въпросъ до графа Валевскій, и той далъ отговоръ, чи Императоръ Наполеонъ нѣма намѣреніе да отдѣля Савойѣ и Ницца отъ Италіѣ. Но полвинофициална-та статія въ Дайли Неусъ, коѣ-то ся појавила въ сѣщо-то время и въ коѣ-то ся доказва, чи присъединеніе-то на Савойѣ къмъ французскъ-тъ имперіѣ не ѣе важно, ако ся остави пакъ на Сардиніѣ графство Ницца, малко ся съгласувала съ отговоръ-тъ на министръ-тъ, и по тѣзи причинѣ общественно-то мнѣніе не могло да ся успокои, макаръ послѣ на 26 Јануар. и да ѣе было повторено въ лордскъ-тъ палатѣ, чи приѣто торжественно увѣреніе, какво Франціѣ въ настоѣщи-тъ минути нѣма мисль за да присъединява Савойѣ. Като ся тѣй неблагопріѣтно изразило общественно-то мнѣніе въ Англіѣ, во Франціѣ были принудени да објавятъ прѣзь *Конституціонель*, чи въпросъ-тъ за Савойѣ не ѣе внушенъ на журнали-тъ отъ правителство-то, а ѣе поднетъ, като желаніе народно.

Тѣй објавено во Франціѣ, по работа-та ся показва не тѣй. Французско-то правителство жѣлае да ся отдѣли Савойѣ отъ Сардиніѣ. Франціѣ ищѣла да придобіе Савойѣ ѣеще въ 1848 год. прѣзь пѣрвж-тъ италіанскъ войнѣ за независимость; но, като тогава обстоѣтелства-та не ѣ позволили да си испълне желаніе-то, тя иска да ся възползува сега съ случай-тъ, кой-то ѣ ся прѣдставя, за да си простре, както ся казва, владѣніѣ-та до ѣестественни-тъ си прѣдѣли. Увѣряватъ, чи ѣеще прѣдъ начало-то на дѣрнѣж-тъ войнѣ въ договоръ-тъ между Франціѣ и Сардиніѣ было турено условіе да ся отдаде на пѣрвж-тъ Савойѣ, като ся освободи Ита-

лія до Адриатическо-то море. По този договоръ на французскій-тъ императоръ не ся динъ пада Савойіа, но тука привиквжтъ на помощъ желаніе-то на Савойскій-тъ народъ, примѣръ-тъ на Италиенци-тъ, на кои-то ся дозволи да си избиржтъ правителство, и съ този начинъ искжтъ да докажжтъ, чи је законно присъєдиненіе-то на Савойіа. Както и да је, рѣшеніе-то на този въпросъ ще зависи отъ това, какво съгласіе ще имжтъ европейски-тъ сили заради него, ще ли да сж сир. съгласни да ся уголѣмжтъ владѣніа-та на Франціѣ съ присъєдиненіе-то на Савойіа и Ницца, или не. Въ Англіѣ макаръ общественно-то мнѣніе и да је срѣщу присъєдиненіе-то, по министерски-тъ журнали хврѣлжтъ мисль, чи този въпросъ може да ся разрѣши удовлетворително за Европѣ, като ся отдаде само једна Савойіа на Франціѣ безъ Ниццѣ. Савойіа, казвжтъ тѣ, не је важна, и тя може да ся отдаде да ся удовлетвори законното желаніе на Франціѣ, но Ницца је важна, и тя подъ никакъвъ прѣдлогъ не трѣбва да ся отдава. —

За дѣла-та на Италиѣ лондонскій-тъ кабинетъ направилъ на държави-тъ слѣдующи-тъ четири прѣдложенія: 1, нито отъ Франціѣ, нито отъ Австріѣ не ще бѣде военно намѣсваніе въ италиански-тъ дѣла безъ съгласіе-то на велики-тъ държави; 2, послѣ разрѣшеніе-то на италијскій-тъ въпросъ Франціа ще си изведе войски-тъ отъ Римъ и отъ другѣ-тъ Италиѣ; 3, воєнно намѣсваніе въ дѣла-та на Венеціѣ не ще бѣде; никое европейско правителство не ще прави прѣдложенія за управленіе-то на венеціанскѣ-тъ областъ; 4, Сардиніа не ще проводи войски въ Срѣдоточнѣ Италиѣ догдѣ подажжтъ населеніа-та ѣ нови гласове; ако излѣзжтъ гласове-тъ да ся присъєдини тя къмъ Сардиніѣ, запрещеніе-то ся снема. — Франціа пріела пѣрви-тъ три точки; за четвѣртѣ-тъ искала врѣмя да размисли.

Въ Римъ папа-та ся се сърди, но зель да поумекнува. Той веки не ще да ся біе. Като посѣщавалъ сега скоро американскѣ-

тж Коллегіѣхъ заіедно съ Генерала Гойона, той рѣкълъ, чи не сѣ бои нито отъ оружіе-то, нито отъ войски-тѣ на никоѣхъ държавѣхъ. Той не жалѣе за свѣтскѣхъ-тѣ си власть, но му печално, чи царіе-тѣ навличѣтъ врѣхъ себе си съ постѣпки-тѣ си гнѣвъ-тѣ Божій е сѣдѣ-тѣ на църквѣхъ-тѣ.

Австріѣа подирѣ войнѣхъ-тѣ си съ Франціѣхъ и Сардиніѣхъ прѣд-ставя іедно твѣрдѣ незавидно положеніе. Освѣнъ загубѣхъ-тѣ, коѣхъ-то прѣтѣрпѣ, освѣнъ чи ѣ ся показа слабостъ-та, освѣнъ чи ѣ сѣ раз-строени финанси-тѣ, тя іе іеще съ туй нещастна, чи не може да намѣри на кого да ся облегне въ тѣзи критически врѣмена за неѣхъ. Отвѣнъ държави-тѣ не ѣ съчувствуваѣтъ; отвѣтрѣ народи-тѣ еѣ тя-готѣхъ съ управленіе-то, коіе-то имъ іе наложено, и ся жалваѣтъ на стѣснително-то си положеніе. Най голѣмо недоволство имѣтъ противъ правителство-то Венгри-тѣ.

Извѣстно іе, чи Венгерци-тѣ ся подпадижили подѣ власть-тѣ на Австріѣхъ не по нѣкоіе принужденіе отъ оружіе или договорѣ, а по родствении сврѣзки, кои-то сѣ станѣли между габсбургскій-тѣ домъ и венгерскѣхъ-тѣ кралевскѣхъ фамиліѣхъ. Австріѣйскій-тѣ импера-торъ, като станѣлъ краљ венгерскій далъ клятвѣ, коѣхъ-то прѣем-ници-тѣ му повтарѣли, да варди закони-тѣ и права-та на странѣхъ-тѣ. Тѣзи права и закони, кои-то ограничвали власть-тѣ на импе-раторъ-тѣ и обезпечвали въ нѣкоѣхъ степень свободѣхъ-тѣ на Венгри-тѣ, ся вардили до нѣкое врѣмя, а послѣ австріѣйско-то правителство зело да унищожавѣ венгерско-то законодателство и да подчинява Венгриѣхъ на общи-тѣ имперски закони. Това бѣ причина на възста-ніе-то въ 1848 год., коіе-то имѣ познатій-тѣ нещастливъ краљ за венгерскѣхъ-тѣ свободѣхъ. Венгерци-тѣ ся подчиниха тогава на сѣдѣ-бѣхъ-тѣ си, догдѣ да ся откріѣхъ по благопріѣтни за тѣхъ обсто-іателства. Таквизи обстоіателства имъ ся дѣйствиелно прѣдставя-ваѣтъ сега, като прѣтѣрпѣ Австріѣа таквѣзи несполукѣ въ Италіѣхъ. Тѣ ся сега обадиѣхъ и си искаѣтъ пѣрви-тѣ свободни учрежденіѣ.

Чувство-то на народиѣ-тѣ свободѣ сѣ іе силно разиграло въ тѣхъ и тѣ наврѣдѣ, гдѣ-то іе възможно, си исказвѣтъ недоволство-то. На іединѣ балѣ тѣ поискали даже да имѣ ся свиринзи *маршъ*, подѣ звуковѣ-тѣ на кой-то сѣ биха въ 1848 г. Правителство-то іе далечѣ впрочемѣ отѣ да имѣ испѣлни желаніѣ-та. Макарѣ то само да види, чи трѣбва да ся направѣтъ прѣобразованіѣ въ имперіѣ-тѣ и да ся даде дѣжна-та свобода на народи-тѣ, обаче не му ся ще да ги направи напѣлно. То глѣда като чи да заслѣпи само очи-тѣ имѣ съ нѣкои малости. Настоѣѣще-то врѣмя то ся іе раздѣлило на партіи, изѣ кои-то всѣка има особенѣ поглѣдѣ на вещи-тѣ. Іедна отѣ тѣзи партіи иска да станѣтъ по скоро либерални прѣобразованіѣ въ имперіѣ-тѣ. На тѣзи партіѣ іе прѣдводителница млада-та императрица. Друга-та партіѣ, коѣ-то намира поддрѣжкѣ въ старѣ-тѣ императрицѣ, иска да ся направѣтъ нѣкои устѣпки, но съ цѣль, кое-то ся даде сега да ся земе пакѣ при по благопріѣтно за правителство-то врѣмя. Третѣ-та и дирѣ-та партіѣ іе партіѣ воѣнна. Тя не ще да ставѣтъ никакви измѣненіѣ спорѣдѣ исканіѣ-та на населеніѣ-та и като чи никакѣ не разбѣра опасно-то положеніе на имперіѣ-тѣ. Срѣди тѣзи партіи ся върти Императорѣ Іосифѣ безѣ да знае на какво да ся рѣши.

Въ Цариградѣ
1 Февруар. 1860

Редакторѣ-тѣ
Т. Стоѣановѣ — Бурмовѣ.

Извѣстіе

Като ся толкова забавихъ Българскы ти Книжици, Настоятели ти на Бълг. Книжницѣ ся считѣть длѣжни да обяснятъ причинѣ тѣ на това забавянь, за да разсеятъ недоумѣнія та на въикашны ты Настоятели и спомоществователи, които сѣ можли тѣ да иматъ отъ някои лѣжливы извѣстія распрѣснати въ преминали ты дни отъ мнѣмьять редакторъ на В. Българія.

Знаятъ вече читатели ти, чи пѣрва та причина защо сѣ забавихъ Книжици ти е чи замина доста врѣме догдѣ престиגיע тука новыятъ имъ Редакторъ. Освѣнъ нея има и друга много по голяма, която възбуди дѣпъ силно негодованіе въ сичкы ты благоразумны наши соотечественници. Секе знае чи до нынѣ Книжици ти ся печатѣхъ въ печатницѣ тѣ на Г. Др. Цанкова; Нѣ Настоятели ти катоглѣдахъ Цанкова чи е сѣ враждебны постѣпки отъ кѣмъ православіе то и отъ кѣмъ наша та мила Народность и най паче като не си испѣлня обязанности ты които му ся налагѣтъ отъ самыятъ договоръ за печатанѣ то, на крайтъ еще въ преминалѣ тѣ годинагы дигнахъ отъ печатницѣ тѣ му и гы дадохъ на другѣ. Драганъ подбуденъ отъ туй и отъ другы еще нискы чувства, свойствяни нему отъ давна рѣши ся и ся мѣчи да усвои тѣзи общенародна принадлежность, като ушь негова, не за друго види ся, но да бѣде безопасенъ отъ странѣ тѣ на Книжици ти въ престѣпныятъ си пѣтъ кой то той слѣдова; Туй прошеніе той подава на Н. П. Министра общаго ученія, прошеніе написано както стана извѣстно, сѣ разны клевети врѣхъ Книжовнѣ тѣ ни общинѣ. Нѣ чести. наше Правителство, като познава вѣрность та на повѣренны ты му отъ Бога *Раи*, и като не даде никакво вниманіе на това прошеніе, тогава Цанковъ употрѣбыва друго средство за да си достигне престѣпнѣ тѣ цѣль; Неизвѣстно какъ той сполучва да намѣри единъ Книжкѣ отъ

първый брой на Януарія кой то бѣше еще въ пачатницѣ тѣ, и като
я отпая на Ч. Правительство, показва я за незаконнопечатана и
вредителна. Всички ти твѣ Драганови постановки ако и да не могахъ
да спратъ Книжници ты или да ги отнематъ отъ общинѣ тѣ, из-
бяхъ въ състояніе да произведѣтъ въ издаваніе то имъ едно за-
късняванѣ.

Ч. Правительство послѣ някое врѣме позволи пакъ съ високо
праде, да ся издавѣтъ тѣ какъ то и до сега отъ Общинѣ тѣ; А
мнимыятъ Вѣстникониздатель си остана само съ туй чи си показа еще
по явно враждебностъ тѣ и безуміе то си.

Това кратко обясненіе като предложихме на читатели ты за
забавѣ тѣ на Книжници ты а като имъ прѣдоставяме да го допѣ-
нятъ съ собствено разсѣждѣніе, Ний имаме честь да имъ явимъ чи
колко то отъ Насъ зависи, ще употребимъ сички ты средства за-
скоро да си настигнѣтъ чинныятъ брой и за въ бѣдащемъ да ся
издавать се на врѣме то си. Слѣдъ твѣ считаме за неизбѣжна
длъжностъ да молимъ усърдно вѣйкашны ты Настоятели да ся по-
грижѣтъ колко то е възможно повече за умножѣніе то на спомоще-
ствователи ты, а учени ти наши да ся покажѣтъ усърдни на по-
мощъ и за напѣдъ съ съобразны на силѣ тѣ имъ трудове, за у-
спѣхъ тѣ и напреднованѣ то на Наша Народъ подъ отеческыятъ
покровъ на Н. И. В. Султанъ Абдулъ Меджидъ ефендимизъ.

Цариградъ

16 Марта 1860.

Настоятелите на Бѣлг. Книжница

Хр. С. Арнаудовъ и К. Х. Поповъ.